

Tractatū sequētem de

differeṅtia peccatorū venialiū ⁊ mortaliū: edidit idē xpianissim⁹ doctor dñs Jo: hānes de Berson: pro q̄randa psona: ruz laicarū simpliciū eruditioē in idio mate proprio scz lingua gallica. Sed pro aliorū eruditioē: aliis q̄dam ipm transulit a gallico in latinum.

Incipiunt Rubrice considerationū tractatus sequentis.

- i Declaracio gñalis quid est peccatuz mortale aut veniale.
- ii Quō in oibus peccis reperiri pōt peccatū tantūmodo veniale.
- iii Quādo vana gloria est peccatuz mortale aut veniale.
- iiii Quādo supbia est peccm mortale aut veniale.
- v Qñ iudicare est peccm: ⁊ quale.
- vi Quādo cōtemp̄ superioruz est peccatum. ⁊ quale.
- vii Qñ inuidia est peccm. ⁊ quale.
- viii Qñ ira est peccm. ⁊ quale.
- ix Qñ accidia est peccm. ⁊ quale.
- x Qñ auaricia est peccm. ⁊ quale.
- xi Qñ gula est peccm. ⁊ quale.
- xii Qñ luxuria est peccm. ⁊ quale.
- xiii De mentiendo.
- xiiii De iurando.
- xv De correctione fraterna.
- xvi Qñ cōtra p̄scientiā faceret: est peccatū mortale. ⁊ qñ non.
- xvii Quō de duobus malis: min⁹ est eligendum.
- xviii Qñ ignorantia est peccm.
- xix De cōfessione plura documēta.
- xx De peccis que fiunt in mercātis.
- xxi De bona credulitate fidei nostre.
- xxii De excōicationibus.
- xxiii Qñ vitari debet sacerdos de audienda eius missa ⁊ qñ non.

xxiii Quale malū facit veniale peccm.
xxv Exemplū generale declaras qd est peccm mortale aut veniale.

Prologus in tractatus sequentem.

Eli bene considerat bonitatem dei erga nos: causam habet magnifice regratians di et laudandi deus. Luz enim de iusticie rigore deberemus ei

seruire q̄ttidie meliori modo quo possēmus sine cessatione. nihilomin⁹ nosstre cōpatiēs fragilitati contentari voluit certū nobis dare numerū mandatorum. et in certo tēpore. Que si cōplemus gratiā eius habeam⁹ ⁊ sufficit ei et acq̄rimus padisum. Delius tñ facientes: ampli⁹ ⁊ magnificētius remunerat. Necessitas est igit scire mandata obligantia. ⁊ que non. Alias em̄ vel trāsgrediemur ea p ignorantiaz vel in custodiēdo ea: habebimus magnaz nimis de trāsgressiōe dubitationē. ⁊ dubitabim⁹ vbi dubitandū nō erat. p qd pderemus totā cōsciētie trāquillitatē: putādo nō peccm esse peccm ⁊ cōtra de peccō qd nō esset peccm. Et q̄uis nescirē in oibus casib⁹ dare regulā specialē qñ vi⁹ actus peccm fuerit mortale ⁊ qñ nō. tñ dari pnt aliqua documēta in generali: p que iudicari meli⁹ pōt de factis spālibus. Propter qd studui scribere vobis cōsideratiōes aliquas breues: ad sciēdū qñ peccat mortali. et qñ nō in plurib⁹ casibus. In oibus em̄ casib⁹ ad longuz eas tradere: graue esset aut ipossibile. Immo hoc qd vob scribam: plene nō intelligetis sicut credo ppter suā breuitatē: nisi habeatis qui

De cogitatione peccatorum.

vobis declaret. **C**olo ergo ut de his quae non intelligetis diligenter inquiratis.

Consideratio prima. **B**eclaratio generalis quod est peccatum mortale aut veniale.

Inter alia mandata dei alia sunt quae facere debemus sub pena peccandi gratiam suam; incurruntque perpetuam mortem. Et sunt illa quae debita deo conferunt subiectionem et inter homines societatem: sicuti est amare deum omni tempore et loco et non odire eum. Sicuti est non occidere proximum suum innocentem; et non auferre ei sua violenter. Alia precepta vel constitutiones et ordinationes sunt, quae non obligant nos nisi ad penam temporalem, quae transgredi ea non dissipat subiectionem deo a nobis debitam; nec societatem quam tenemur habere ad homines. **C**ontra prima facere precepta peccatum mortale est, et contra alias ordinationes peccatum est veniale. **Q**uoadmodum videtis quod rex aliquid precipit sub pena mortis aut capitis, et aliquid sub pena temporalis, ut pote argenti vel carceris ad tempus.

Consideratio secunda. **Q**uomodo in omnibus peccatis est invenire peccatum veniale tantum.

Aliqua praeterit preceptum ex deliberati one et certa scientia ex consensu expresso, aliam non sic, sed per ignorantiam vel ex primo motu absque pleno consensu. Et in hoc casu non est aliquid ita strictum mandatum: quoniam aliam transgredi possit non peccando mortaliter, pro eo quod consensus est id quod principaliter facit ad peccatum. **H**inc apparet quod non noverant septem peccata mortalia, scilicet superbia, invidia, ira, avaricia, accidia, luxuria, gula. ideo quod omnis superbia aut omnis ira et sic de aliis; sit peccatum mortale, immo sepe est veniale; sicut statim dicam.

Consideratio tertia. **Q**uomodo vana

gloria est pro consensu veniale aut mortale. **V**ana gloria de se non est nisi peccatum veniale, quia opus aliquid si est vanum non est propter hoc mortale. Sed vana gloria peccatum est mortale propter vanam duarum causarum, scilicet propter finem propter quem vana quirit gloria, aut propter materiam aut opus in quo quiritur vana gloria. **Q**uam ad primam causam est sciendum quod quiritur gloria pro altera quattuor causis. **P**rimo ad vitam istam, in falsis ut si diceret quod ego super latro, bene possus contrarium asserere, et vellem quod sciat quod ego super alius quis hoc fieri non possit sine laudatione mei. Et sic non est peccatum solummodo non habeat intentionem corruptam siue admixtam, sic facillime committit. Immo quibus tenemur querere seu velle ita laudari et est prudentia et iusticia. **S**ecundo laus seu gloria quiritur pro alio spirituali profectu ad gloriam dei et ad edificationem proximi, sicut sanctus Paulus semetipsum laudavit. Et quod bene scit hoc tempore et loco convenientibus facere sine alia intentione mala admixta magnus est meritum; non autem peccatum. **T**ertio difficile est quod homines qui non sunt perfecti et in humilitate fundati; sciant hoc bene facere spiritualiter in publico. **F**acilius fit hoc in secreto inter amicos in colloquio; quod semper mutuo diligunt deuote ac pure, et bona sua facta reuelant iuicem, quibus perhibendo consilio aut ad danda consolationes. **T**ertio quiritur gloria propter avariciam vel quod beatur maior licentia vel via male faciendi vel decipiendi, et sic est peccatum mortale, quia finis est peccatum mortale. **S**icut est per omnia. **Q**uarto vana gloria quiritur et laudatio pro fine alio quod non est nisi veniale peccatum, sicuti quando captas aliquid levis placetia in laudem alicuius, et hoc est peccatum veniale, nisi aliud malum se admisceat. **H**oc dico propter illud quod pro tempore illo

venialiū ⁊ mortaliū.

dinare deberet laudē suā et regratiari deo vel ad aliū pfectū ad quē tenet p tūc. ⁊ ipse hoc obmittit. Scōca ppter quā vana glia esset pcfm mortale: est ppter op' vel materiā p quā vana qritur dora. **E**t fit hoc tribus modis. Quia vel op' est malū d se ⁊ pcfm mortale. ⁊ ibi nō est dubiū qn q̄rere gliam pessimū est pcfm mortale. sicuti q̄rere gloriā de occidēdo probum hoīem. de igne imposito. de rapiēdo feminas bonas: exprobare alteri. vel vindicando se iniuste de altero. **A**ut opus de se bonū est vt est facere elemofynas. ieiunare. orare. Et ibi attendere oportet q̄ modo vana qrit glia. **G**el. s. p sine pncipali. ⁊ hoc est pcfm mortale. qz scōm rectā rōnē opus bonū non debet ordinari in peius opus sicut in finē pncipali. quēadmodū pcfm mortale scōm doctores est: si q̄s pdicet pro victu habendo pncipalit. ⁊ tñ vni ⁊ alteruz est fm se bonū. sed ordinatio puerfa est et reuersa. Si autē glia surrepit in dicto vtuoso ope: nō quasi pncipalis finis aut pncipalis causa ad faciēdū idem opus nō est pcfm mortale. Nihilominus consiliū bonū est auferēdi eā ⁊ expellēdi quātū pōt. ad finē q̄ totū purius fiat ⁊ ad vitandū periculus ponēdi pncipalit intentionē in illa laudatiōe. **A**mpli' etiā cauēri debet istud tam in spūalibus bonis q̄ tpalib' pro tanto q̄ p̄ciosiora sunt. **P**ostremo op' bonum pōt esse indifferēs. hoc est dictuz qd de se nec bonū est nec malum vt est habere tunicā nouā. diuitias aut pulchritudinē. Et in rebus h̄re gloriā: de se nō est mortale pcfm. Et dico notanter d se. qz alia pnt esse pericula q̄ cauēri debēt: vt. s. si mulier quedā scit: q̄ per tunicas suas dat alijs occasionem pec-

candi. aut p suū pulchrū sermonez. aut p nimis ostendēdo suā pulchritudinē. aut p bñ chorizare. ipsa tenet dimittere. **D**ñs ecclia p̄hibet talia opa sicut torneamenta. aut choreas. in certo tpe ⁊ loco. **N**ō dico ego cauendā oēm occasionē p quā alias peccare posset. qz fieri nō pōt. sed nihil fieri debet ad hunc finē qd p stultā placētā aut fatuū desiderū aut aliter. alius peccet. **E**t si scitur pro certo q̄ datur causa alteri ita peccādi cauēri debet fm posse. **O**stendit enī non tenet neqz debet deformare ⁊ defigurare se aut vestire de sacco: aut nunq̄ ire plus ad ecclia: quāq̄ sciat q̄ aliqui stulti stulte eā cōcupiscūt. tñ sicut dictuz est. displicere ei d̄z. **P**er hec q̄ dicta sunt pōt sciri qn hypocrisis aut iactātia sūt pcfm mortalia aut nō. **Q**uantū est de inobedientia aut de iudicādo aliū spāles faciā cōsiderationes. Et de cōtemptu ⁊ dedignatiōe et superbia que habetur erga deuz. sicut lucifer ⁊ pharisei.

Consideratio quarta. **D**ñ supbia est mortale pcfm aut veniale. **S**uperbia erga deuz h̄i pōt p hoc q̄ putat haberi grā quā quis nō habet. aut p hoc q̄ quis putat eaz: aut vult h̄re de seipso. s. p suā sapientiā aut fortitudinē. aut pulchritudines. **A**ut p hoc q̄ putat eā bñ meruisse erga deuz quasi deus ita teneat facere. ⁊ q̄ aliter faciendo: iniuste faceret. **A**ut p hoc q̄ quis putat ⁊ vult habere gratiā a deo quasi pro se solo et de hoc ipse superbit. sicut peccauit phariseus qui reddebat grās deo de bonis suis. quod bene factum est. sed in hoc ipse deficiebat q̄ gaudebat q̄ aliū non habebant illa vt publicanus. **E**t hoc

De cognitione peccatorū.

signum erat q̄ putabat clare q̄ bona sua essent de se. nō aut̄ de deo solūmō. Alias enī nō se plus glorificasset q̄ si bona illa fuissent in alio. In tribus vl̄ timis casibus sup̄bia semper est pct̄m mortale. si assit deliberatio et plenus cōsensūs: quemadmodū semp̄ intelligo q̄n̄ de pct̄o mortali loquor: et ante et post. In p̄mo casu est p̄sumptio q̄ pōt esse pct̄m veniale solū. Soluz dico q̄n̄ ipsa cōtingit p̄ ignoratiā. aut ip̄m putare nō est certū neq̄ affirmatū. Exēpli gr̄a. Aliq̄s pōt cogitare q̄ cōfessus sit. aut bene penituerit. qz. s. ad hoc factis bonas h̄z apparentias: quāq̄ forte nō sit ita. Est itaq̄ securi? nō se simpliciter assecurare in talib? quin semper habeat rōnalis timor diuinor̄ iudiciorum et humane fragilitatis. Et in hoc peccauit sc̄ls Petrus qui tenebat q̄ moreretur pro x̄po iesu et plures alij cōformiter: qui putant q̄ contra temptationes mirabilia facerent. ¶ Est etiā bñ cōsiderādū et aduertēdū i hoc pct̄o et in alijs. q. s. aliq̄n̄ recte iudicat et d̄z q̄ oia habeant a deo et sine ipso nihil valeret. et tñ totū sit in cōtrariū. pro eo q̄ volūtas nō iudicio rōnis cōformis sit. Et dici pōt talib? q̄ ipsi seip̄os proprio ore condemnāt. Si enī dicit q̄ totum habes a deo. cur gloriaris tu et de sp̄icis alium ac si de te ipso haberes. Hoc aperte videmus in luxuria: qz hō iudicat et bñ sc̄it: q̄ talis res est pct̄m et tamen facit. Nitendus est itaq̄ q̄ rō et volūtas semper sint concordēs in bono. et totum prosperabitur.

¶ **C**onsideratio q̄nta. Quando iudicare alium est peccatū et quale. **I**udicare alius venit de superbia. Pōt aut̄ hoc iudiciū fieri de ope-

ribus alterius. v̄l de ipsamet persona. Et hoc fit duobus modis. Uno modo p̄ certitudinē. altero p̄ p̄sumptiones. In v̄l solūmodo et suspicionem. ¶ Iudicare aliū firmiter esse malum erga deū et iuste damnādū: pct̄m est mortale cōtra bonitates sp̄ūs sancti: qz in vno momento: sp̄ūs sanctus pōt hōiem facere bonum. sicut Paulo fecit. Marie magdalene. et multis alijs et potest homo eadem hora penitere. Estq̄ stultum et iniustum iudicare de hoc qd̄ nescit: qd̄ citius iudicari debet ad bonum q̄ ad malū. ¶ Iudicari de opibus: pōt esse q̄n̄ opa de seip̄is sūt talia q̄ quocūq̄ modo ipsa nō p̄nt bene fieri. nec p̄ bonā int̄t̄ioēz nec alio modo. Et ibi pōt bene pro certo iudicari q̄ sunt mala et q̄ al̄ male fecit. Si opa sunt indifferētia. vel talia q̄ possunt bene et p̄nt male fieri: iudicare pro certo q̄ mala sunt nisi aliter appareat est pct̄m mortale. qz t̄cito imo citius iudicari debet bonum q̄ malum q̄n̄ fieri poterat bene. ¶ In hoc tñ casu et in alijs haberi p̄nt sine mortali pct̄o alique suspensiones et iudicia leuia. quāq̄ bonū sit eas cauere. Et cauere debet bñ ne i tali casu q̄s malū loquat̄: aut diffamet aliū per tales leues p̄sumptioēs. et specialit̄ in affirmando eas plus iusto. aut contra bonū alterius. Sicuti ad faciendum mori hōiem: cōuenit certissimuz habere iudiciū et similit̄ in exulādo siue relegando extra patriā hōiem. vel in auferendo sibi bonā suā samā notabiliter. In quo tñ dāno nō est tale periculum. ¶ Sc̄dm ea q̄ hicet prius antea dicta sūt: sc̄iri potest q̄n̄ habere dedignationem de proximo: est pct̄m mortale aut nō: et etiā per ea q̄ dicētur de inuidia et ira. ¶ Et sciendū q̄ iudicare suos su-

periores: multo peius est: q̄ de alijs.

Consideratio. vi. Quando cōtemp^t superiorū est p̄c̄m ⁊ quale.

Quōtēptus seu despectus supio: ruz ⁊ per hoc nō obedire: est speciale p̄c̄m supbie. Et est semp mortale q̄n ex certa scientia fit transgressio mandatorū suorū supio: p̄ncipaliter et solummodo pro eo q̄ ipsi hoc preceperūt. q̄ ibi pprie est contēptus. Aut q̄n non reputatur: nec fit vis de preceptis corū: ac si ipsi hoc nō precepissent et per hoc nō obeditur. Quādo tamen transgressio fit mādatoꝝ a supioꝝib⁹ datoꝝ pro aliqua fragilitate aut pro alia causa: nō est hoc noiandū p̄c̄m p̄ptemptū. Et hoc ē valde p̄siderandū: specialiter inter religiosos. ⁊ generalr erga oīa p̄cepta facta p̄ hoīes: non per deū sine medio. Sepe enīz transgredi ordinaōes eoz ⁊ reglas: nō est p̄c̄m mortale. Et dicere aliter: esset minus durus. Sed tñ quādo p̄tēptus accidit qualis dicit^r est: nō erit excusatio mortalis p̄c̄i. **H**oc in loco scire debetis q̄ nō tenemur obedire superioribus nostris: nisi in casibus in q̄bus ipsi sunt nobis superiores: ⁊ in q̄bus dei ordinaōe aut n̄ra volūtate nos eis submissimus. Quia si ep̄s me⁹ precipet ingredi religionē. ego nisi vellē nō facerē: nisi publicuz fecissem p̄c̄m p̄ qd hoc meruissem. Silit̄ dico de abbatib⁹. De dñis tpalibus. de patre ⁊ matre.

Consideratio. vii. Quādo inuidia est p̄c̄m ⁊ quale.

Inuidia de se est peccatū mortale: quia contraria est charitati: q̄ de bono dolet alieno et gaudet de malo.

Tamen considerandus est q̄ inuidia aliquando surgit ex motione na-

turali quēadmodum aliqui ex natura sua corrupta sunt iuidi sicut videmus inter canes. Et similt̄ de alijs vitijs: ⁊ talis modus inuidie nō est peccatū q̄ non est in nostra potestate. Et similt̄ dico de oībus motibus quos a natura habem⁹. Et hoc intelligit̄ quādo consensus non iungitur. **S**cdo inuidia surrepit per liberationes quādam non tamē perfectā nec plenaz seu completā. Et hec appellat^r primus motus quādo non auferitur q̄ cito quis facere posset: q̄q̄ auferat̄ anteq̄ habeat̄ plenus consensus et incipit displicere et hec non est nisi veniale peccatū. Et similit̄ est in omni peccato ḡnāliter.

Tertio dolor de bono alterius potest contingere sine inuidia: videlicet quādo dolor huiusmodi ideo est: q̄ tale bonū euenit ad damnū alterius bone persone: aut populi qui non demeruit. vt si malus habeat potestātē grādem: per quaz mala faciat: potest haberi tristitia pro eo q̄ talē habeat potestatem. **Q**uarto dolor ille de bono alterius accidit ex voluntate deliberata et certa scientia: sine causa bona: ⁊ hec est semper peccatus mortale.

Per hoc bene possumus scire quādo detractio est mortale peccatū aut non. Detractionem dico de altero male dicere per odium vel inuidiā. Quia maledicere de alio pro sine bono: ad cauendū ne faciat malū: aut causa officij facere vel dare testimoniū veritati. non est peccatū. si alia mala voluntas non admisceat. Et si hoc fit solum pro facilitate loquēdi sicut sepe cōtingit ⁊ malū qd dī non cedit ad magnuz danuz posset esse tale: q̄ facilitas loquēdi non excusaret. q̄ cauēda est leuitas dicēdi q̄n ad danuz grāde alteri⁹ cedit

De cognitione peccatorum.

Conformiter videre possumus: quoniam deridere alterum aut maledicere: peccatum est mortale: aut non secundum malum quod inde venit et intentionem facientis: et iram quam alter inde suscipit: aut potest recipere verisimiliter. aut rationabiliter.

Consideratio. viij. Quando ira est peccatum et quale.

Ira de se est mortale peccatum: quia ira est desiderium vindicte et male volendi alteri: quod est charitati contrarium. Tunc sicut in prehabitis ita et hic debet considerari: quod quibus ita accidit per bonam causam et ad bonum finem. quod fit: quoniam quis irascitur propter vicia: non autem contra personam. Et sic etiam irasci debemus contra propria vitia et contra aliena quilibet iuxta se et secundum statum suum. sicut iudices qui debent punire malos de suis malefactis. Et quilibet tempore et loco debet se opponere aduersus mala que videt fieri: siue per preces siue per bonas exhortationes aut per silles modos. Ira aliquando non est nisi parua aut nulla affectio amoris erga alium. vnde quando non desiderat ei nec bonum nec malum: et est hic defectus aut diminutio charitatis. Nec est peccatum mortale nisi quoniam proximum videt in extrema necessitate. quia tunc adiuuandus est sub pena mortalis peccati si fieri potest.

Quibus ita non accidit nisi ex proplexione nature sicut homines antiqui et melancolici sunt de sua natura iracundi: et iracundus non est peccatum. Ira quibus venit per subitum motum et imperfectam deliberationem et non est nisi veniale peccatum. Sed si venit per consensionem perfectam: peccatum erit mortale. **N**ihilominus ira non dicitur quibus desiderium vindicte: sed est quibus impatiencia de facto alteri: absque hoc quod desideret ei malum: hoc non est

prope ira: nec est mortale peccatum: si impatiencia non sit talis quod ex toto impediatur rationes et operationem aliorum bonorum.

Alterum considerandum est: quod potest bene desiderari quod malefactum alteri: puniatur per iustitiam et per iudices ad hoc ordinatos et ad finem quod quis gaudet iure suo: et hoc non est peccatum: tamen se non admisceat mala voluntas hoc est quod non plus desideret damnari alteri quam reciperare iura sua. Et secundum hoc quod dictum est iudicari potest quibus minari vel vilipendere alterum per iram: est peccatum mortale. aut non secundum scilicet quod talia facta recipitur vidicta et nocet proximo. **E**tiam quomodo maledicere alteri per deliberationem et ipsecado et optado ei malum grande est peccatum. Et quomodo etiam blasphemias redespiceret: ac denegare deum et sanctos et sanctas eius causa ire sue est blasphemia et villanum mortale peccatum. si persona tunc scit aut scire debet hoc quod dicit et facit. De iuramentis dicitur in sequentibus.

Consideratio. ix. Quando accidia est peccatum et quale.

Accidia ex se non est mortale peccatum quia non dicit nisi tedium boni spiritualis: sicque non est nisi diminutio feruoris charitatis. **S**i tedium hoc est de bono spirituali laborioso: tunc est naturale. Natura enim refugit laborem: et hoc non est peccatum: quia motus iste non est in nostra parte. et si consentit tali motui ad hoc non est nisi veniale peccatum. Pro generali quippe regula quod consensus ad id quod solum est veniale peccatum: non est nisi veniale peccatum. **S**i tedium est tale quod per ipsum obmittit fieri hoc: ad quod quis tenet per preceptum: clarum est quod ibi est mortale peccatum. **A**ut si tedium est tale quod dis-

De cognitione peccatorum.

plicat etiā viuere: ac p hoc cadat quis in desperationē sicut faciūt hī q seipos occidunt p̄c̄m est mortale. ¶ Venes hoc considerari p̄t qñ accidia dicendi horas ⁊ audiendi missam peccatus est mortale aut nō. Quia si q̄s tenet dice- re aliqd per preceptū aut per votū: et p accidia obmittit: p̄c̄m est mortale. Si tñ pars dimittit vel obmittit pua. vel si fiat aliqui leues defectus p hoc q nō bñ attendit: nō oportet dicere q̄ semper sit mortale p̄c̄m. Et q̄uis bonum sit attendere: tñ si q̄s de certo p̄posito non impedit se ab attendēdo: faciendo ali- qd qd totalit̄ auferat intentiones: siue hoc fiat p cogitationem siue per opus: non oportet reincipere. nec est mortale p̄c̄m quāuis de alio cogitet. Sed si p certa deliberationē in dicendo horas: q̄s p̄cipit se impediri ab attendēdo: et ita vult remanere ita se impediri: cogit re- incipere: q̄ sic soluēdo nō q̄tat q̄s. q̄ppe q̄ tollit bonū p̄positū qd in p̄ncipio habebat ad seruēdū deo. ¶ Est q̄s sciē- diū q̄ q̄libet p̄sona xp̄iana de rōnabili etate debet audire missas dñicis dieb⁹ et festis p̄ceptis nisi habeat excusatio- nē rōnabilē: s̄m ordinationē ⁊ cōsuetu- dinē patrie: vbi ipsa est ⁊ quā plati vo- lūt ⁊ ordināt ⁊ sufferūt ⁊ p̄mittunt.

¶ **Consideratio. x.** Quando auaricia est p̄c̄m ⁊ quale.

Auaricia est inordinat⁹ appetit⁹ hñdi aliqd. ⁊ hoc fit qñq̄ i retinē- do. Qñq̄ i acq̄rēdo. qñq̄ i desiderādo.

¶ Aliqd desiderat qñq̄ modis. Pri- mo bonū alteri⁹: ⁊ taliter q̄ auferet si fieri posset: ⁊ ibi est p̄c̄m mortale: q̄ est **furtum cogitationis**. Secūdo desiderat aliqd illicitū p̄ certa scientiam ⁊ delibe- rationē cōpletā. vti scilicet aliquis nō

dign⁹ desiderat p̄positurā: aut esse iudex. de q̄ sentit aut sentire d̄z q̄ ad hoc est indignus: et ibi est mortale p̄c̄m. Tertio p̄t appeti bonus alterius vel res nō licita: p volūtate non absolutā: sed sub cōditioe expressa vel intellecta vt dicēdo: vellē hoc v̄ hoc si posses p̄e absq̄ offensiōe dei aut sine dāno alte- rius: vel si essem dign⁹. Et hic non est peccatū vel est veniale peccatum. Nec oportet q̄ semp cogitetur cōditio: suf- ficit q̄ intelligat. Est etiā intelligē- diū q̄ per tales optationes aut deside- ria: nō obmittatur fieri hoc q̄ quis fa- cere tenet de bonis alibi: ⁊ ne generen- tur in corde mali mor⁹: q̄ postea aufer- ri nō possint: sicut cōtingit in isto pec- cato auaricie. et plus in p̄cō luxurie: q̄ in tali casu potest esse mortale p̄c̄s.

¶ Quarto desiderant res non necessa- rie ⁊ supfluitas p̄ desiderius nimis ar- dens: ⁊ tale q̄ mens impedit totaliter ad cogitandum de propria salute. ⁊ ibi est cupido vel sollicitudo pessima: q̄ est in euangelio prohibita: ⁊ est p̄c̄m mor- tale. ¶ Quinto desiderat p̄ amores ni- mis magnus nec tñ talē q̄ quis vellet offendere v̄ obmittere ad cogitādū de pp̄ria salute: ⁊ ibi est p̄c̄m veniale. Et p̄t amor sic esse t̄par⁹ q̄ non erit p̄c̄m immo meritū s̄m bonū sine intentuz.

¶ Auaricia i acq̄rēdo ē mltis modis. Ac- q̄rit enī aliqñ p iniusticias ⁊ fraudes ⁊ vias illicitas ⁊ ibi est peccatū mortale. qñ ars qua acquir̄t: est p̄c̄m mortale. sicuti in piurādo aut trasgrediēdo mā data dei: sicuti est de stultis m̄lertulis. vti est de vsurarijs. ⁊ falsis mercatorib⁹ q̄ mentiunt ⁊ iurāt suas merces alias esse q̄ sint: vti in ludis phibitis. Quē admodū etiam qñ obmittit fieri debi- tū diebus dñicis de audiendo missam

o iij

De cognitione peccatorū.

pro mercādo: nisi aliud excuset. vti esse pōt in aliquib⁹ casib⁹. ¶ Acquiri ali- quādo p media q̄ nō sunt nisi venialia pctā. vt p verba ociosa ⁊ iocosa et men- dacia ad risum dños puocātia. et pōt esse ibi sepius veniale duntaxat pct⁹.

Et si aliqui facerent sicut fistulatores aut ioculatores aut sicut qui similia ex- ercent: ad lucrandū vite necessaria: qz aliā artē nō sciunt: nō auderē dicere qd essent extra statū salutis. Quia dñi ad auferēdū eoz melancolias q̄ eis supue niunt occasione magni oneris quod portāt capiūt inde solaciū et deductio- nē in talib⁹ rebus et aliqñ etiā popl⁹.

¶ Hic posset audacter sermo fieri de mercātis qñ peccat in eis ⁊ qñ non et de modis cōmittēdi vsuras. sed causa breuitatis trāseo illa facili⁹ ad p̄sens.

¶ Avaricia est in retinendo: qz si reti- netur alienū sciēter et cōtra placitū ei⁹ cuius res illa est. taliter qd si ipse sciret: nō sibi placeret. et nō habet voluntas restituendi tpe ⁊ loco. Sed si res talis est ⁊ istiusmodi hois: qd certam habeo p̄sidentia qd ille cuius res est nō habe- ret displicentia qd ego haberē. ⁊ me cū illa iuuarem. ¶ Vel qd ad p̄ns nō habeo cōmoditatē restituendi sine aggraua- tione magna et alter de hoc nō dāmiss- catur graditer. ⁊ habeo voluntatez resti- tuēdi tpe et loco. ibi nō est in retinēdo pctm mortale. ¶ Secōdo retineri potest id qd necessariū est p se et pro suis fm qd requiritur ad statū ⁊ dignitatē et alia q̄ iuste exercentur ⁊ hñtur. ⁊ hic nō est pctm. ¶ Tertio retinetur supflua et q̄ nihil p̄ficiūt ad necessitatē ⁊ ad status hois ⁊ ibi sepe est pctm mortale et spe- cialiter qñ hoc fit per ardēs desideriu⁹ habēdi vel acq̄rēdi: qd satiari nō pōt. Et hui⁹ signū est qd plus eligit qd res

putrescat ⁊ vastet. q̄ qd tradat ad vsus et fructū. Sed tñ amor retinendi talia nō necessaria pōt esse ita parū. qd non erit nisi pctm veniale. Et specialiter si tunc nō occurat vel cōpareat pauper qui sit in periculo mortis nisi ei succur- ratur. qz tūc tenet aliquis iuuare pri- mū tā de supfluis q̄ de his q̄ sūt neces- saria ad statū. nō aut de his q̄ sunt ne- cessaria simpliciter ad victū. qz meli⁹ de- beo me amare et vitam meā q̄ alteri⁹. Et ibi data est gñalis regula qñ dari debet elemosyna sub pena pcti mortā- lis. tūc. s. qñ videt ali⁹ in periculo mor- tis: nec videt quō ei succurrat p aliuz. Tunc eni tenet quis occurrere sub pe- na pcti mortalis: si facere pōt sine peri- culo tali in quo alter est: quod nomē natur extreme necessitatis.

¶ Consideratio. xj. Quando gula est peccatū ⁊ quale.

¶ Gula est desiderium aut appetit⁹ deordinatus. in māducando. Et est de se veniale. ¶ Et pōt euenire qñ qz modis. Aliqñ appetitus est solū ex natura qñ naturalit⁹ desiderat mādu- care ⁊ bibere. qñ fames aut sitis habe- tur. ⁊ in hoc nō est peccatū nec in deles- ctatiōe que naturalit⁹ est i māducādo: qz hoc nō est in nra p̄tate. ¶ Secōdo vs- tra desiderū hoc iungit qñ qd desiderū volūtariū ⁊ placētia in delectatione. et ibi est peccatū veniale. ¶ Tertio qñ fit trāsgressio alicui⁹ mādatozū dei vel ec- clesie. sicut ieiunioz statutoz p regulā sine causa rōnabili. Qñ tamen p̄sona graditer se grauaret in ieiunādo. s. vel ppter ei⁹ senectutem vel infirmitatez: aut nimia iuuentutē aut ppter laborē qui est ei utilis et necessari⁹ vel qz non habet vñ pascat vna vice. aut qz habet

venialiūz mortaliū.

infantē quē lactat ⁊ nutrit. In casibus istis ⁊ similib⁹ nō tenet persona ieiunare. immo peccaret aliqñ si ieiūaret. qz aliqñ grauaret naturā suaz ⁊ cōplexionē nimis. ¶ Quarto qñ tale placitū habet in māducādo qz p̄ponit diuino amori. hoc est dictū qz poti⁹ fieret trāsgressio mādatoꝝ dei: qz qd abstinence ref a māducādo. ⁊ ibi est pctz mortale. sicut si aliqz propter suum gloriofum māducare. vult rapere alienū. aut non vult ire ad eccliam qñ ad hoc tenetur. aut qñ sciēter obmittit facere aliquod mādatoꝝ dei: p̄p̄ nimā suā repletio nem aut inebriationē. ¶ Et hic scitur qñ ebrietas est pctm et qñ nō. Quia si quis cadit in ebrietatē fortuitu. p potationē maioꝝz q̄ sit rōnale: vel fortius vinuz q̄ putauit: pctm est veniale. Si aut p̄sona bene papit ⁊ vidit ⁊ scit malum qd accidit ex inebriatiōe ⁊ nihilo minus p gulositatē inebriat se sciēter ipse peccat mortalit. Et similifacit ille q aliu p maliciā inebriat. aut pro inebriati malo. s. vel ad decipiendū vel ad ifamādū. ¶ Estqz cōsiderādū qz si p̄sona tenet per votū aut p generale p̄ceptum ecclie. aut p penitētiāz ieiunare. ⁊ accidit sibi vnū aliquod de supra memoratis impedimentis p q̄ grauaret: bonū est qz petat cōsiliū de nō ieiunando a suo p̄lato. vel ad minus a suo curato. aut cōfessore. si cōpetenter fieri pōt ⁊ rēqri ad habēdā maioꝝe securitatem.

Consideratio. xij. Quando luxuria est peccatum ⁊ quale.

Luxuria de se est cōtra mandatū dei. Et fit multis modis. Quia aliqñ nō est in p̄mo motu cogitatiois ⁊ ibi est pctm veniale. qz consensus nō est perfectus. ¶ Scōdo pōt haberi con-

sensus ad delectationem q̄ est in opere luxurie qd esset pctm mortale. ⁊ ibi est pctm mortale. Et similiter accidit in alijs pctis. vti aliqz posset tm̄ delectari in cogitādo quō suus inimicus habet magnum dolorē aut infortunūz: qz peccaret mortalit̄ posito qz hoc maleficiū nō vellet facere suo inimico. Similiter p̄sona pōt cogitare de delectatione quā h̄bit illi q̄ peccat p luxuriā: ⁊ in hoc habere bñplacitū p deliberationem p̄fectā: qz peccabit mortalit̄ posito qz nolit tale opus facere. Aliud esset si qs acciperet delectationē i his q̄ de se nō sunt nisi veniale pctm. qz cōsensus in pctm veniale: nō est nisi veniale peccatus. ¶ Tertio pōt haberi consensus ad opus carnale extra m̄rimoniū. ⁊ ibi est semp pctm mortale. ¶ Quarto aliq̄ quādo nō soluz tenet mala volūtas in corde. immo etiā nutrit ip̄a a foris i videndo ⁊ loquendo vel tangendo se vel aliā p̄sonā. et ibi semp est mortale peccatū. sicuti volūtas ex qua sequit̄ opus est pctm mortale. Ecce videtis q̄t peccata mortalia fiunt sepe: qñ tenet mala voluntas: ⁊ specialit̄ in choreis ⁊ in alijs iocūditatibus seculi. Aliter dicēdū foret si non habeat mala voluntas ab int⁹. qz videre pulchritudinē mulieris fieri pōt sine pcto: vel qz non erit nisi pctm curiositatis. Debet etiam cauere persona. femina dico: qz nō det causam peccādi alteri p vīsum. aut trāsitiū suū. aut sermonē. aut tactū qz ibi esset pctm. posito qz non vellet peccare carnaliter. qz etiā cauere debēt pericula q̄ eueniūt per malos motus q̄ inde exurgunt. Quinto cogitari pōt de pcto carnis ad cōfētēdū. vel ad cauendū: vel solum p cōditionē. dicēdo si non esset cōtra mandatū dei: talis res fieret aut tas

De cognitione peccatorum.

his. et tibi sepe non est peccatum. vel non est nisi si veniale. Sed tamen quod caueat malus consensus contra mandatum dei. et quod talis cogitatio non inflamet se nimis. De hoc peccato scripsi diffusius alibi in vno tractatulo notato speculum anime.

Consideratio. xiiij. De mendatio et quale peccatum est.

Mentiri ad damnum magnum alterius est peccatum mortale. Mentiri per iocum aut ad utilitatem suam vel alterius sine danno alterius est peccatum veniale. Et sciendum quod bene potest celari aliquid veritas sine mendacio et sine peccato. Sed tamen omne mendacium est malum et peccatum. quod sit abusus loquendi que ordinata est ad hoc manifestandum quod est in corde. et principaliter propter hoc. quod si daret licentiam mentendi sine peccato: destrueret tota fiducia societatis que est inter homines. quod nesciret quoniam veritas diceret. et quoniam non ex quo mentiri posset licite in aliquo casu. Quatum ad opus bonum potest fieri aliquid ad aliam intentionem quam ad ea ad quam accipiunt videtes: ad celandum se in certis casibus. sicut faciunt qui insidias aprant et faciunt in bellis.

Consideratio. xiiij. De iurando et quando est mortale.

Iurare falsum scienter: in omni casu est peccatum mortale. siue in rebus serijs. siue in iocis. Sed si per inadvertentiam aut facilitatem loquendi periuratur potest esse veniale peccatum. quamquam mala consuetudo non excuset eos qui per ipsam piurant. Ibi vides quod grande malum est assuescere se iuratioibus. Et accipit iuramentum ad intentionem eius cui fit. et sicut versus communi intelligendum: quod qui arte iurat falsum arte piurat. Et quantum ad iuramentum de futuris: persona statim periurat tunc cum ha-

bet voluntatem firmam: non implendi. vel quod non complet de facto.

Consideratio. xv. De correctione fraterna.

Nos tenemur sub pena mortalis peccati corrigere bonis sermonibus vel aliter nisi primum quoniam sciat quod male facit. et certum tenet quod per illam correctionem non ei fiet ipse se primum. et aliter non. Sed si estimat quod nihil proficiat. et quod forte peius faceret vel persequeretur vel odiretur is qui tale instrueret. tunc non tenemur primum corrigere. nisi sumus iudices. vel publica officia habentes. quod esto quod malefactor irascatur. aut non. ipse est puniendus. nisi esset quod forsita propter hoc maius malum adveniret reipublice et bono communi. Et intelligitur etiam hoc. quoniam publica sunt peccata.

Consideratio. xvj. Quando facere contra conscientiam: est peccatum mortale aut non.

Quicumque persona que firmam habet conscientiam de aliquo quod sit peccatum mortale. et in illa conscientia ipsa hoc facit peccat mortaliter: quantumcumque res illa sit non mala. Sed tales falsae conscientie sepe refutari debent. et auferri ad iudicium magis sapientium. Et est intelligendum quod dicitur de conscientia firma. quod propter quasdam faciles dubitationes que habentur et quas non est facile auferre quantumcumque: non oportet quod hoc quod dicitur est habeat locum. ex quo habetur fortiori conscientia ad contrarium.

Consideratio. xvij. Quando de duobus malis minus est eligendum.

Quotienscumque per suum factum aliquis cadit in tales laqueos: quod effugere non potest absque peccando. tunc de

Venialium et mortalium.

bet obmittere et cauere: ne faciat id quod de se est peius. Quoadmodum si quis irasseret occidere alium, ipse debet non tenere suum iramētum, et non occidere alium. Et similiter dico de omnibus irationibus et de omnibus minis, permissionibus et votis per quae peius fieret ea seruando quam obmittendo propter superuenientes casus fortuitos, vel quae facte sunt stulte et improuide.

Consideratio. xviii. Quando ignorantia est peccati et quomodo.

Ignorantia accidere potest: aut per negligentiam non volendi apponere laborum ad sciendum id quod debet sciri aut ad finem quod liberi peccatur et iocundius. Et iste ignorantie non excusant peccatum imo aliqui grauius efficiunt. Alia ignorantia quam quis fecit suam diligentiam secundum statum suum et suum intellectum ad sciendum id quod sciendum erat: et tamen non scit totum hoc quod expediret sciri ad suum statum. Et talis ignorantia excusat ex toto peccatum, sicut ignorantia facti. Si aliquis putaret manducare pisces in sexta feria: et dantur ei carnes in similitudine piscium, talis manducando non peccat, nisi aliter sciat. Et similiter in pluribus casibus, quia ignorantia de se nunquam est peccatum, sed negligentia et contempnus sciendi facit peccatum.

Consideratio. xix. De confessione multa documenta.

Nos tenemur confiteri postquam peccauimus mortaliter: primo modo in casibus que sequuntur. Videlicet vna vice in paschate propter ordinationem ecclesie. Secundo quando recipi debet sacramentum eucharistie, et secundum quosdam omnia sacramenta baptismi excepto. Tertio

quando quis est in periculo mortis sicut venisimilem pieturam et humanam dubitationem, sicut in periculo grauis infirmitatis, aut belli aut maris. Quarto quando habet confessor qui absolueret potest de peccatis et putat sine creditur quod nunquam habebit, nisi forte nunc: ut accidere potest in casibus platis reseruatis. Quinto quando firmam habet quod conscientiam quas non deponit quod debet confiteri. Et est hoc intelligendum quando haberi potest presbyter talis qui possit absolueret et qui non sit qui confessionem reuelat, nec portet confitentem sibi ad malum faciendum. Quia in tali casu fieri debet ac si non haberetur talis sacerdos, etiam si esset ipse proprius curatus. Et quis materia ista de confessione sit bene utilis ad diu tractandum: tamen ego breuiter transco: dicendo ea que sequuntur. **P**rimo de peccato veniali nemo tenetur confiteri, quod si sit bene factum et perfectio. Et similiter dico de circumstantiis et conditionibus: que de se non sunt peccata mortalia. **T**ertio celari debet peccatum alterius in confessione: sicut confitens vellet quod celaretur suum peccatum, et non debet obediri confessori qui hoc vellet inquirere et specialiter si non sciretur bene quod confessor vellet perficere alteri et nullo modo nocere, sicut fit quando ad trahendum alium a suo peccato singulariter extra confessionem, nisi forte in casu quo proprium peccatum dici non posset presbytero cuiuscumque sine accusando. **T**ertio qui non habet contritionem: hoc est propositum et desiderium abstinendi a peccato: talis non absoluitur et debet postea integre confiteri: et etiam de ista fictione se simulasse, scilicet quasi habuerit bonam contritionem. Et secundum aliquos sufficit quod non ha-

De cogitatione peccatorum.

not **I**teatur pñs volūtas peccādi. **I**tem bonū est breuē facere confessionē: sine faciēdo longū processum ⁊ sine dicēdo longā quasi fabulā. Sufficit q̄ cōfessor sufficienter intelligat hoc q̄ cōfiterēs fecit. et q̄ obmittat id q̄ ad grauitatē peccati nō pertinet. Et specialiter hi qui sepe cōfitentur: auisare debent hoc de quo habent spāliter cōscientiaz et hoc ipm dicere ⁊ residuus in generali et breuiter: nisi forte aliter fieret ad habendū consilium aut cōsolationem. **I**tem contingit q̄ aliq̄s ignorat de aliq̄bus factis. **E**trum faciat vel non. nec etiam scit utrū mortalit̄ peccat aut non. et in tali casu potest confiteri sub cōditione dicēdo. Ego dubito de tali facto aut de modo facti. aut de intētiōne: pro quanto ego peccaui ego confiteor. q̄ in confessione mētiri nemo debet. nec affirmat hoc de quo est dubiū. **T**amen bonū est ⁊ securus de talibus penitere: ac si q̄s certus esset. **I**tem si quis sentit se per frequenter cōfiteri q̄ minores ex hoc habeat deuotionē: occasione consuetudinis: talis debet abstinerē ad aliq̄d tēpus. Et similiter dico de recipiēdo sacramento corpis dñi nostri iesu xpi. Sed qui se sentit proficere ex hoc magis ⁊ magis: et habere maiorē conscientie pacem: pōt omni die cōfiteri ⁊ omni die cōicare. **I**tem nemo p̄sumere debz q̄ possit aut sciat se ponere in statū talē per diligentem cōfessionē: quin semp inueniat de puluere defectum venialiu: q̄ in ipsamet cōfessione peccat venialit̄. Itaq̄ in vacuū talis fatigaret se: q̄ nimis vellet de talib⁹ defectib⁹ cōfiteri ⁊ circa eos immorari. Quia etiaz quitat̄ homo multis alijs modis q̄ p cōfessiones. vti est dicere pater n̄r. aut pcutere peccatū suū.

Cōsideratio. xx. de peccatis que fiunt in mercantijs.

In mercantijs cauere debent aliq̄ cōditiones specialiter. **E**idelicet q̄ nihil iuretur ab aliquo: nisi q̄d tenere velit. ⁊ nisi teneatur q̄ aliter perituratur et peccat mortaliter qui scienter facit. Et est hoc dura res p̄ n̄ris mercatorib⁹ de francia. **I**tem q̄ vitet mēdaciū ⁊ spāliter ad dānum alteri⁹ in laudādo suas merces multo plus q̄ in dicētur esse laudāde. **I**tem si in mercibus siue venalib⁹ sunt magni defect⁹ qui sciri nō possunt aut p̄cipi: siue recipiendo siue tangēdo: nō debent celari nec vendi debent ac si predictos defectus nō haberēt. **A**lter enim fieret deceptio alteri⁹ grandis: ⁊ aliter q̄ quis rōnabiliter vellet q̄ sibi fieret. **I**tem q̄ pro mercantijs suis quis non perdet seruiciū dei ad quod tenetur per preceptum dei ⁊ ecclesie: et specialiter scōm patrie cōsuetudinē in qua est: et quaz prelati sciunt et sustinent. **I**tem q̄d custodiatur bona fides s̄m q̄ merces cōfiterint et pro quāto vendit̄ possunt saluo sufficiēti lucro secūdu labores factos ⁊ s̄m tempus q̄d currit. Et q̄ propter simplicitatē alterius aut bonam fidem non fiat ei peius. **I**tem q̄ nō vendatur carius ad credulitatez q̄ argenti. **N**isi forte haberetur damnu magnuz in non habendo argenti. Et in casu isto ⁊ in oib⁹ similib⁹ debet homo suā examinare p̄scientiā. Quia si iudicat q̄ pl⁹ diligeret pecuniā suāz vel etiā minorem: q̄ expectare et plus habere propter damnum quod recipiet: ego teneo q̄d rōnabiliter potest v̄dere carius s̄m damnum q̄d sit aut intelligit se habiturus. Propter quod

venialium et mortalium.

in multis casibus sciri potest quoniam erga deum fit usura et quoniam non: quia intentio est que facit peccatum erga deum quicquid sit de iudicio ad homines. Propterea si quis charius vendat ad credulitatem siue expectantiam: et propter hanc causam non vellet statim solui: usura est. **I**tem ad cauendum periuraciones et mendacia et alia peccata: ego consulo seruari consuetudinem quorundam bonorum et fidelium mercatorum hoc est: non sufferre suas mercas. sed eas vendere ad unum verbum. **E**t quando videbitur hec consuetudo citius et breuius emet et fiet placitum deo.

Consideratio. xxi. **B**e bona fidei nostre credulitate.

Quilibet homo qui habet rationem et discretionem: debet per experientiam credere articulos nostre fidei et veritates que ei contra predicantur et annuntiantur: tam per usum sancte ecclesie. vti est in colendo festa et auctores approbatos et per suum curatum. Sicut est quod est vnus solus deus in tribus personis. que omnia creauit: et que habet iustitiam et sapientiam regimine totius mundi. **E**t conformiter de alijs articulis et veritatibus. **N**ec debent simplices homines magnas facere inquisitiones de talibus veritatibus: sed eas credere humiliter: quia pessima superbia est non velle intellectus suum submittere ad credendum et se inclinandum in id quod deus precepit. **C**ontra hoc faciunt illi qui murmurant de hoc quod deus facit vni et non alteri: ac si sit iniustus: aut nesciat quid faciat. **C**ontra hoc faciunt sortilegi et sortilege. **E**t si eueniat quod inimicus tibi afferat vel mittat tibi fantasias et cogitaciones contra aliquid quas veritates fidei: et tu sentis quod eas repellere non potes: non reputes et con-

temne eas: tantum cura quod bonum habeas desiderium et voluntatem credendi id quod credendum est et secundum quod teneris. **E**t ista bona voluntas reputatur tibi pro facto. et erit tibi meritoria. **N**ec hoc dico quin etiam rogare debeas deum quod libereris de tali temptacione. **E**t etiam habere consilia sapientium. **Q**uamquam frequenter non sit aliud consilium: quam quod dixi sicuti alia vice planius scripsi de temptacionibus blasphemie. **E**t sicut fuit dictum sancto anthonio que aliquando posuerat se ad pensandum diuina iudicia: quomodo vnus est bonus alius est malus: quomodo tota et tanta est quantitas danatorum respectu saluandorum. **E**t similiter de alijs iudicijs dei. **E**t tunc dictus fuit ei Antoni antoni de te cogita: et deum dimitte conuenire cum suis creaturis. **S**atis enim sapiens bonus et potens est: ad faciendum id quod faciendum est. etiam absque hoc quod tu doceas eum aut introeas secreta eius. sicuti ei dicebas: fac bene et bene habebis.

Consideratio. xxii. **B**e communicatione et de remedio eius.

Quilibet persona: que sciens se peccat mittit excoicare: et non apponit quod cito potest remedium pro sua absolutio: ipsa peccat mortaliter pro contemptu sui prelati. et cum hoc perdit bona que sunt in sancta ecclesia: quod est perditio horribilis. **E**t est hoc intelligendum vsque quo peniteat et confiteatur. et habeat suam absolutionem ad minus a deo. **Q**uod tunc fit: quoniam quis ab ecclesia excoicatus est. nec potest puenienter apponere remedium ad habendam suam absolutionem. ita statim et inclamat misericordia a deo. **E**t est expulsus habendi partem suam de bonis que sunt in sancta ecclesia generaliter. quamquam adhuc non habeat intrare ad officium

De cognitione peccatorū.

diuinum. nec alia sibi prohibita facere quousq; suam ab ecclesia habeat absolutionem. Et debet vitari ois hō excōicatus ab ecclia qui est noiatiū excōicatus et denūciat; et p hoc scitur q ipse est excōicatus: excepto in qbusdā casibus vti seruitor potest seruire dño suo excōicato: vti etiam pōt eis fieri sermo pro correctione eorum vti in casu extreme necessitatis: et sic de alijs casibus.

Consideratio. xxij. qñ sacerdos vitari o; ne missa eius audiat.

Artari non debet sacerdos in suis missis aut alijs officijs. nisi sit excōicatus p suum nomē et talis denūciatus. Alias quātūmcunq; sit peccator et tenens concubinas: aut alia faciens mala: quia ex quo prelati superiores in ecclesia des hec sustinent nemo tenet tales vitare. Et si sunt aliq iura que videntur dicere eos vitandos: illa sic vt premissum est intelligenda sunt. Aut defecerūt et nō tenēt: per nō vsum et ad peius cauendū et ne hoīes frequēter eleuentur et facilliter contra suos curatos: ppria auctoritate. Tamen hic nihil affirmo et ex causa. De hoc alibi largius scripsi.

Consideratio. xxiiij. Quod malū facit pctm veniale et vnde venit.

Quamuis peccatū veniale nō auferat grām dei: tamen per ipsum veniūt plura et magna damna propter quod cauendū est et abstinendū ab eo fin posse. Quia per ip̄s acq̄ritur pena et perdunt plura bona alia q fieri possent. et grandia merita que lucrari possent. et trinitur citi in peccata mortalia. Et vere bonus filius: non solum cauere debet patrē suum prodendo vel tradendo offendere: vnde perdat amorem

patris. sed etiam custodit se et abstinere se facere quicqd nō est ad placitum patris. Quāuis itaq; in plib; casibus vti dictum est: posset aliquod maluz fieri absq; mortali pctō: vel absq; peccato aliquo: quia scz ad bonā intentionem. et propter bonū finem fit: sicut dixi in desiderādo laudē mundanā aut de volēdo alteri malū temporale. nihilominus bonus seruus dei. plurimū immo plus dubitat et timet decipi et defectuz cōmittere in talib; casibus q̄ in illis q̄ clare et manifeste sunt mala: et q̄ bene fieri nō possunt. Scit enim inimic; q bonus dei seru; nunq̄ cōmitteret aliq̄ qd sciret: aut qd i apto clareret esse malū: et ideo conat; coopire maluz sub vmbra et silitudine boni. Morta; enim qñq; q̄rere falsam laudē sub vmbra vitadi infamiā vel proficiendi alteri. Et inde veniūt male iactatiē et vane excusationes. Conformer in corrigendo aliū vel inquirēdo. vel desiderādo malum alterius scit terigi superi;. **E**cce in conclusionē videtis q nihil est securitatis in hac vita: q non est nisi temptatio. Propterea humiliare debem; nos in timore temperato cum spe sub dei nostri boni patris gubernamine et expectare q̄ semp erimus in temptatiōe vsq; ad vltimā mortis horā sicut affirmat sc̄ta scriptura et sc̄ts antonius hoc dicit: et nos videm; ad oculū q̄libet die. Et hec est sufficiens causa tenēdi nos q̄tidie i custodia n̄si. in nō timore et humilitate. sicut captiui suā sniaz q̄libet expectātes hora: et nō sciūt q̄lis futura sit. v̄ q̄lis sit in iudicio dñi sui.

Consideratio. xxv. et vltima.

A generale exemplū declarans quid est peccatum veniale aut mortale. Ad melius intelligēdū oēm supra

Venialiū et mortaliū.

dictam materiaz: accipiā nam nostrā copando eā p̄ exēplū vii regine: ⁊ deū regi alicui sponso eius: ⁊ inimicū traditōi regis. ⁊ reparationē ad similitudinem nuncioꝝ. ¶ Pono ergo q̄ regina frācie sit euz rege in camera sua sicut eius sponsa ⁊ amica singulari. veniet aliq̄s garcia aut famul⁹ aut nūcius missus ab regis inimico: ad loquendū regine ad inducendū ⁊ inclinādū eā vt dimittat reges ⁊ se donet inimico eius. Sit p̄ exēplo rex anglie. Regia p̄t sex modis aut statib⁹ se h̄re erga nunciū qui q̄rit eā deponere. Prīm⁹ status est talis: q̄ nec velit nec dignet̄ recipere talē nunciū qui eam req̄rit dehonoraꝝ reſec̄ audire verba ei⁹: nec recipere ip̄i⁹ dona: imo faciat turpē malū ⁊ durum vultū: ⁊ expellit eū foras domū suā turpiter. Clap de terz vah de tuo dño: fuge hinc fuge: in mala hora veneris. Et q̄ regina statim reuertat ad regē suuz sponsum et dicat magnā turpitudinē ⁊ iniuriā quā suus inimicus rēſiueꝝ rit ad faciendū ⁊ petat ab eo vindictaz et de tanto teneat se regina p̄pius ad regē ⁊ firmiter in eius amore semp̄ req̄rendo adiutorii eius cōtra tales infideles nūcios quos nec videre dignat̄. Scōdus status p̄t esse q̄ regina nō refutabit statim audire talē nunciū qui forte apporat ei donaria ex pte hostis regis: aut aliq̄s placētias h̄bit. tñ displicet eidē regie q̄ venit. et p̄diligenter q̄ nō fieret sibi tales p̄sentationes: seu dona nec dicerentur tales nūciatōes. Et non recipit eas ex toto: imo conat̄ tandē ⁊ nūcius refutare. Tertio status est regina libet̄ videbit talia venia ⁊ dona: ⁊ audiet v̄ba nūci q̄ eā sollicitat ad ip̄onesta ⁊ ad dimittedū suū sponsum ⁊ p̄ſerire suo hosti: q̄q̄ nō velle assen-

tire dicto nūcio i hoc qd̄ ille ab ipsa petat. nec ire de facto ad hostē regis: s; tñ bñ placet ei q̄ talia verba sint ei dicta ⁊ tenet colloquiū suū intra camerā in p̄ntia regis euz dicto nūcio. Nec curat ipsa de recurrēdo ad regē ad petēdum adiutorii suū p̄ra tales infideles suasiones. Quart⁹ est qñ regia p̄ verba cōſetit ⁊ facit ⁊ conat̄ ad hoc q̄ faciat voluntatē regi angelie ⁊ recipit dona ⁊ bonum facit vultū nūcio ei⁹ ⁊ rex hoc incipit ex toto dimittere sponsum suū regē frācie ⁊ dat seipam hosti ei⁹. Quin⁹ status est qñ regia nō est p̄nta soluz cōcordasse ad id qd̄ ab ea rex anglie petit ⁊ recepisse suum nūcium cū bono vultu. sed etiā pergit ip̄m q̄sitū sp̄ote propter odiū qd̄ iaz cōcepit p̄ra suū sponsum: ⁊ malū amorē: ⁊ stultū: quē h̄z ad hostē. Que etiā nititur facere ei⁹ voluntatē ⁊ vltroica req̄rit euz. sicut garcia effros vel effrens ⁊ stulta femia exposita. Sextus status est qñ regia talit̄ est fixa ⁊ tractata in talē statum sicut dixi q̄ p̄ q̄cūq̄ rem q̄ ei dici possit aut fieri: ipsa tñ nō vult inde abstrahi nec p̄cussionib⁹ nec blādimentis facti sibi a suo sponso nec p̄ duricias q̄cūq̄ rex ei faciat i suo iudicio: nec p̄ verecūdia. nec minus nec pro q̄cūq̄ re q̄ sibi poss; accedere: imo ē obstinata. ¶ Inter istos sex stat⁹ p̄m⁹ bon⁹ ⁊ v̄tuosus ⁊ laude plen⁹: custodiēs fidē regie ⁊ fidelitatē ⁊ amorē ei⁹ ⁊ p̄ hoc mag⁹ diligit regē ⁊ diligit ab eo. ¶ In scōdo regina custodit fidelitatē sua erga dñm suuz: sed i hoc d̄ficit: q̄ nō peluit foras ita statē ita dure necita turpē p̄dictū nūciū q̄ eā q̄rit ad dehonoraꝝ: sic ip̄a deberet: ⁊ i hoc ē sepe p̄cām v̄iale. In tertio statu regia peccat grauit̄ contra dñm suū. qm̄ in eius p̄ntia ipsa libet̄

De cognitione peccatorū.

audit verba aduersarioꝝ eius: ⁊ eozꝝ accipit mīera ⁊ recipit malas placen-
tias: q̄q̄ non velit abscedere de facto cōsentiendo ad habendū societateꝝ ad eos. Et in hoc sepe est mortale pecca-
tum ⁊ perdit gratiaꝝ dñi sui. Quia nō debet ip̄a beneplacitū accipere nisi in ipso nec se ponere ad periculū habēdi cōsensum ad opus. ¶ In tribus alijs statibus: semp̄ perdit regina gratiam dñi sui: et peius in q̄nto q̄ in q̄rto statū: ⁊ peius in sexto q̄ in quinto. Quia in tali casu regina est incorrigibilis ⁊ occidenda vel ardenda sine remedio. ¶ Per hoc exēplum: si volumus bene pensare possumꝝ melius videre in qua libet tēptatione q̄n p̄dimus gr̄am dei per mortale pct̄m et q̄n non. ¶ Scire enim debemus q̄ quelibet tēptatio nunciū est inimici infernalis: q̄ nos req̄rit ad ei cōsentiendum. ⁊ vt aia nō stra perdat ⁊ rūpat fidelitatē suā quā deo ⁊ dño suo debet et sp̄ō. Et s̄m q̄ aia resistit aut plus aut minꝝ. s̄m hoc ipsa custodit melꝝ aut peius fidelitatem ⁊ gratiā amici sui. Et cōsideretur diligēter iste modus in quolibet pct̄o habendi se aut resistere s̄z aut consen-
tire. et inueniꝝ quilibet h̄storū sex statuū esse possibilis. Sciatis etiā q̄ tertius status est difficilior ad bene cognoscendū: pro eo q̄ est inter duos status: quozum vnus est peccatū mortale s̄z quartus ⁊ alter nō. ¶ Et est sciendū q̄ quādo aliquid est prohibitum sub pena pct̄i mortalis. ⁊ aliquis hoc nō vult facere per exterius opus ⁊ nihilominus perfectū consensum habet in corde q̄ vellet tale opus facere si tēpus pateret et locus: aut non obesset verecūdia talis peccat mortaliter. Qd̄ si non habet tales consensum perfectū

et nihilominus libēter remoratur diu in cogitando tale factū qd̄ est prohibituz ⁊ accipit cōplacenciaꝝ magnā ⁊ in ordinatā peccat etiā mortaliter: sed tñ nō ita grauiꝝ sicut ante. Si aut opus aut factum tale sit qd̄ non sit prohibitum sub pena mortalis peccati: generaliter quēadmodū mulier aliqua maritata posset cogitare de marito suo q̄ esset absens et acciperet cōplacentiam in memoria societatis eius: aut sicuti aliquis cogitare posset ad cibum queꝝ manducaturus est in prandio ⁊ habere cōplacentiam sine tali peccato mortali. Quia complacētia aut delectatio non est peccatum: nisi in hoc quod est prohibituz aut qd̄ de se trahit ad prohibita. ¶ Alterius considera in exemplo prius posito: quādo regina desiderare potest continue esse in amore regis dñi sui. Et ideo ipsa odit oīa suo amori contraria. Aut ipsa non diligit eum. immo magis timet penā ⁊ irā regis: et vellet qd̄ non esset presens aut mortuus ad fines q̄ alibi posset q̄rere cōplacita sua. In primo statu sunt boni: qui amant deū propter suā bonitatem sicut boni filij suoz patrem. In secūdo statu sunt illa qui solūmodo pre timore damnationis abstinēt a male faciendo: ⁊ vellēt deus nō habere potestātē aut volūtateꝝ eos puniēdi etiā contra sua mandata facientes.

Incipit alius tractatꝝ
eiusdē: de arte audiendi cōfessiones.

G si virtꝝ quā assuefactio gignit: certius q̄ res opet: nō nihil tñ p̄dest artis traditio: apud eos q̄ nondūz perfecti sunt

Venialium et mortalium.

virtute. Hoc in arte qualibet perspicuum est. Et quoniam ars artium est regimen aiarum: presertim in professionibus audiendis. Studium quaedam generales considerationes tradere breuiter et distincte. quas esse perspicuas: experientia doctrine cognouit. Induxit hoc agere me non mediocriter: quod paucos hactenus reperi qui profecti vniuersum et integre confessi fuerunt. causa existente in multis vel negligentia. vel ignorantia confessorum.

Consideratio prima.

Prouideat ante omnia confessor purus esse quod purgandis aibus inuigilat. Spem quoque sui laboris et persiciendi circa alios: non in propria sed diuina virtute reponat. Deminerit iugiter quam neque qui platur neque qui rigat est aliquid sed quod incrementum dat Christus. Et quod nisi spiritus sanctus cordi assistit audientis in vanum laborat lingua loquens. vel confessionem audientis. Oret igitur crebro (prout sapiens de corporali medico consulit) quatinus dirigat opus suum a deo ut eiusdem virtute roretur et crescat.

Consideratio secunda.

Collocet se confessor in arce seu specula rationis abstractus semetipsum quantum potuerit ab homine exteriori tam in se quam in alijs. ut spiritu ambulet et non carne. ne forte illecebre formis corporum. fiat ipse laqueus perditionis sibiipsum. totum in aiarum perspicenda qualitate spiritualiter inuigilet. non attendens discretionem seruus vel formam. Alioquin quid ei perdidit si vniuersum mundum lucretur. anime vero sue detrimentum patiatur.

Consideratio tertia.

Copleat erga quemlibet sibi confitentem. solliciti confessoris officium. nihil pres-

cipitater aut in solo transcurso puolans sed morositate peruigili. omnia plene examinandans diiudicansque memorie quoque confitentis que dicenda imponenda ve fuerint ea diligenti repetitioe reponens infigat. Quippe eligibilis est paucos audire coplere quam multos impfecte cum conscientiarum scrupulis non tam expedire quam impeditos plerumque relinquere. Zimetur in hoc deus cuius perfecta sunt opera. Vallem namque si curatus essem: multorum differre confessiones post pascha: etiam vbi quidam non redirent. quam quod cecus cecus seducerem. dum pro vere absolutis ipsi non recte absoluti se gererent.

Consideratio quarta.

Costendat confessor opibus inconfessis nihil querere preter salutem aiarum suarum et solutiones libera a laqueis peccatorum. ut nihil agat ad questum. recolens illud. Gratis accepta gratis date. Nihil ad mundanam ostendet gloriarum. Pauperibus eque sicut diuitibus setradat et offerat. turpibus et pulcris indoctis ut doctis. nisi forte pro quanto maior inde fructus honorisque dei speraretur sequi. Proderit supra modum hec sinceritas recte intentionis ut velut magnes aliquis spiritualis: ferrea etiam populi corda virtuosius ad se trahat.

Consideratio quinta.

Cexpedit ut confessor zelans aias obtineat a plato: subditorum suarum in casibus reseruatis potestates seu relaxationes: precipue nisi sint casus publici et scandalosi. Reperiuntur itaque paucissimi qui non inciderunt in aliquem talium casuum qui episcopo reseruantur. Scientes vero ipsi confessi seipsum non debere remitti deinceps ad alterum: magis se pronos promotosque reddunt. nam vni confessionem

De audiendi cōfessionē.

suā libentius & citius detegunt. Cōfessor etiā eos similiter p̄sumit libentius interrogare de singulis. plenius quoq; sanare simul et semel ipsos ab soluendo confidit.

Cōsideratio sexta.

¶ Sciat cōfessor oīa p̄corum genera & species: tanq̄ medicus doctissimus spūalium egritudinū. P̄terea qualiter homies diuersorū statuū & variorū officiorū peccare possunt: nullatenus ignoret. Et quāq̄ ad hec cognoscenda facti sunt tractatuli. atramē aliq̄ sunt que non tuto committūtur scripto aut verbo publico: p̄pter euitandū quorū dam scandalū. sed ea secreta discāt ipsi quorū interest hoc nō scire. sicut medicos: morborū varietates cōuenit non ignorare. Aliter nempe quo pacto sibi cōfessos prudēter ac diligēter interrogabit instruetq; cōfessor: ad suoz rememoracionē criminum. hoc maxime est in peccati carnis extra ordinarijs. qualia expertus est vix vnq̄ dici in cōfessione a culpabilibus in eis. nisi cautiſſima arte p̄moneātur: interrogētur: capiāturq;. Et certe necesse est: vt cōfessor habeat artem hanc obstetricadi spūalē: ad educēdū colubrū talē pestiferū tortuosum & virulentū ab aīa ipsius. aut ipsa sine dubio periclitabitur et vt crebrius eterne moriet. Nec reputo audiēdos in hac re eos qui nihil in terrogandū aut inq̄rendū esse dicunt a cōfessis. p̄sertim cum hoc ipm velint requirātq; confessi. Alioquin nō satis consulti verecūdie ignoratiē & fragilitati peccatiuz. nec ipleſ illud scripture. Alter alteri onera portate. & silia.

Cōsideratio septima.

¶ Coniecturet p̄fessor post interrogaciones q̄sdaz p̄cābulas sup̄ etate. sta-

tu cōditione. studio. vel officio cōfessi. Utrū ip̄e verecūd' sit. & nimio pudore detētus. qz forte puer est vel femia vel exilis cōplexiōis. Ap̄d tales p̄re ceteris p̄suadēdū est p̄mit' & figendū in aīo. quēadmodū cōfessio secretissima est et oī sciēti deo magis q̄ hōi sit nō ad reuelādūz aut accusandū q̄ri p̄cā sua. s; ad euitādū & absolūedū & p̄petue q̄tādūz. Vallē cōfessorē mori q̄ aliqd̄ dicēdorū detegere. Tollat igit' oēm tales suspicionē. ne formidēt qz p̄pter dicēda: cōfessor sit eos postmodū habiturus odio aut contēptur' accusaturus. immo tener' eos diliget sic filios carissimos. & q̄ sue fidei se totos p̄miserit.

Cōsideratio octaua.

¶ Laboret p̄fessor p̄sertim erga iuuenes & puulos h̄re p̄fessionē eoz ḡnalē. qz vix aut nunq̄ integre cōfiteant. nisi forte p̄docti a tali cōfessore quales describunt' q̄netiā illd̄ esset vt vtile ap̄d grā deos rurales & simplices & feminas. Nō si nō p̄nt leuiter induci ad hoc poterūt ab eis fieri interrogatiōes tales. Utrū facta est tibi cōsciētia de talibus p̄ctis et de tale etate et de societatribus talib'. Et h̄m r̄siōes poterit animaduertere prudens p̄fessor si plena fuerit talis cōfessio. Et si nō tūc nitat' eā p̄ficere & cōfiteatē ad hoc inducat.

Cōsideratio nona.

¶ P̄caueat sumopere cōfessor: ne sit auster' ab initio trit' & rigidus. mox em̄ p̄ h̄mōi claudif os obstinati p̄coris. Primo sit affabilis locutio etiā si aliqui ita res exigat super p̄ctis. quosq; ondat q̄re iniquitat' est & hypocrisis p̄f sine: iqq̄ velle celare in cōfessioē corā deo et quēadmodūz hoc agere est ipm turpiter fallere. Est quoq; melius di-

cat: si non confessus abscedere velit. q̄
fingere confessionē imperfectam.

Consideratio decima.

Querat sacerdos a cōfiteb' nōne
velint expurgari penit' ab oī suo crimi
ne. Et q̄ nisi hoc velint fas habēt rece
dēdi ne tps icassus imo noxe detineāt.
Si volunt dñt igit' iuuare se. r hoc me
lius r celer' fieri neq̄ t̄ si ad interro
gata v̄itate plena r̄nderint. Si v̄o de
prebendunt velle mētiri et clare (vt se
pe fit) p discretū confessorē arguant ve
hemēt' r acris. r cōpellant veniā stati
q̄rere sup hmōi mendacio. Nō postq̄
fecerint rursus blāde r lenit' moneant
nihil deinceps mentiri aut celari. Si
vero bis aut ter rursus mentiti fuerint
poterūt remitti r differri vsq̄ ad tēpus
alterū. in iūgēdo vt meli' sibi p̄uideāt.
Sepe fit vt in altera cōfessioe libētius
aperiāt oīa. duz putāt mēdacia priora
magis ip̄tada eis ad in aiaduertētiā
q̄ in maliciā.

Consideratio vndecima.

Applaudat p̄fessor dicētib' veritatē
sup delict' suis q̄t̄ magi enor̄missima
r abomināda videbūt. Lollandent de
v̄itate. de religioe. de timore dei. de ze
lo. pprie salut' de cōfidētia ad sacerdo
tē et cōsilib'. Et q̄ audacter p̄gant ad
alia nil hesitātes. Sit aliq̄n nō iutilis
q̄stio: si fuerint alias de talib' cōfessi.
Et si nō. q̄liter inde ampli' letari dñt
et deo gr̄as agere q̄ talē eis tribuit vo
lūtātē r oportunitatē. Lōuenit quoq̄
vt p̄ confessorē gr̄as p̄sentialit' agere
moneant. postmodū ne tēdāt ad alia.

Consideratio duodecima.

Iubeat cōfessor ne confessi crimina
detegāt alioz noiando eos vel signis
certis notificando. nisi forte p̄cta talia

sint. q̄ nullo mō alit' p̄nt apiri. vt si so
rozē vnicā frater male cognouerit. aut
vir vxozē. Nō sit p̄terea curiosus i inq̄
rēdo p̄tclares circūstātiās p̄fcor. q̄ nō
multū augēt vel variāt grauitatē i eis
qm̄ nasceret inde aliq̄n vel tēptatio pe
riculosa vel turpitudine nimia aut suspi
tio retardatiua confitēdi. Nihilomin'
v̄tile iudicam' p̄ serenatiōe p̄fcor illo
rū q̄ confitent' (q̄ forte postmodū gra
uiozib' v̄gerent' stimulis q̄ si nō bene
r integre p̄cta sua confessi fuissent) vt
pleni' explicēt oīa q̄ntū r quousq̄ iu
dicauerit confessor expedire.

Consideratio tredecima.

Arguat r rēp̄dat acris ipse confes
sor p̄cta enormia: postq̄ ista plene co
gnouerit et oñdat q̄ta punitiōe p̄cor
dign' est. Attē cauendū est ne rursus
p̄cor cōfugere possit ad denegandū iā
cōfessa. sicut plures fieri repp̄t est etiā
post cōfessionē cōpletam p̄us. Idcirco
habeatur certissima explicatio p̄fcor.
Deniq̄ q̄cqd in cōfessioe dixerit sacer
dos: sit ip̄e semp' i fine māfuer' atq̄ be
nign' ifundēs oleū consolatiōis r pas
siois r bone spei. P̄t insup aliq̄n dis
cere cōfessor. ex q̄ talia et talia cōfessus
es q̄ sūt grauissima. noli deinceps celare
aliqd. s̄o oīa dic. vt te simul expedias.

Consideratio decimaq̄rta.

Procedat cōfessor i inq̄sitiōe p̄corū
r ip̄alit' p̄cti carnalis (q̄d a multis cuz
summa difficultate vix p̄t extorqueri.)
Primo p̄cedētīm et a generalioz
bus incipiat r q̄ nullū aut paucā vidē
tur includere culpā. q̄ si p̄cor vult men
tiri aut fugere: sepe dephendit p̄ talia
que naturaliter accidūt oibus. aut ra
rissime reperit' oppositū: qualia si sta
tim neget. cōstat euz timere dicere gr̄a
diora. Hoc modo noui plures fuisse

De cognitione peccatorum.

deprehensos: qui interrogati negabant se inquit passos membri pudendi calefactionem vel prurium vel erectionem qualemcumque vel temptationem vel cogitationem conuicti fuerunt de hoc mendacioso: querebatur nomine illud erat turpe sic admittere? quid agebas tunc: et sepe respondebant illud quod querebatur credentes ex modo loquendi confessoris quod illud non imputaretur ad culpam: sed ad laudem.

Consideratio decima quinta.

Sciat confessor generalitates istas esse et similes. Fuisisti inquit a tempore quo cognouisti te: in societate famulorum aut sociorum et specialiter in lecto. si sic. audisti inquit malum (ut sepe fit) loqui sibi de impudicitia et misericordibus. si sic. loquaris tu siliiter et si mala desiderabas: si sic. utrum voluerit inquit alter quod tangeres eum inhoneste vel ipse te. Si sic. fiat processus ulterius sub velamine tali quod intelligat an commissa fuerit ibidem molities siue pollutio. Et hoc peccatum bene committitur etiam ante pubertatis annos. Immo et semper imputatur in vigilia: dum completa transit delectatio: etiam pollutione non existente.

Consideratio decima sexta.

Poterit confessor dum inhoneste loquendus erit dicere. Amice non cures si loquor turpiter: quonia oportet omnia in confessione dicere. longe aliter dicere aut certe silerere extra confessionem. Et dicant talia satis constant? quasi prescitis aut presciant? aut quod non reputant ita graua. Nec aspicias fixo vultu confitentium: sed diuertat confessor vultum quasi non curas aut fere narraas fabulam: dicendo sic. Ego bene video tu fecisti sic. et sic. co-

sequenter dic ergo totum in nomine domini. ego tibi indulgeo si non alias feceris: et si diceres omnia mala mundi non inde peius haberes. dic ergo audacter. Immo et queri poterit si velit confitens ut super omnibus diligenter interrogetur. et si sic sub inferat quod ergo dicat in omnibus veritates.

Consideratio decima septima.

Accidit aliquando licet rarissimum sit apud circumspicuum et prouidum confessorum quod aperiant quedam species peccatorum carnalium aut quodam circumstantie viles: quorum peccatorum non est confessio aut culpabilis. Et hinc forte scandalizabit vel docebit deinceps agere filia. sed pro certo non videamus istud ita esse timendum: quemadmodum alii tradunt quod propter hoc debeat obmitti diligenter inquit sitio peccatorum. Et tamen mala a pueris et aliis tam diligenter confitentur quam sciant et agunt ab eis. Nec in quoda modo esse iudicamus quasi nesciant: sed quod forte ea non tam graua esse credunt quanta sunt apud deum. aut quod alii nolunt manifestare ea. At tamen in hoc casu dum cum summa detestatione peccatum tale damnare: quasi non caderet etiam in hominem tale aliquid agere. Sed quod illud dicebat ad exemplum discretio peccatorum: an sciat distinguere inter ea que fecisset et non fecisset: sunt enim quodam modo rudentes affirmative ad omnia que confessor interrogat.

Consideratio decima octaua.

Pergat confessor ut diximus a generalioribus ad specialiora. a minus turpibus ad turpiora. et hoc quasi a causis generalioribus ad effectus earum speciales. ut habito quod aliquis conatus fuerit se aut alium socium luxuriose attractare: quatur quod diu et quod sepe: et cum quot accidit: et quanto tempore in tota vita. Et si alii erant ex suo genere et si natalis in quo parte corporis completa est libido sua vel alteri. Deinde ad alteram huiusmodi

peccati speciem peiorē successiue poterit inquisitio pertransire.

Consideratio decimanona.

Cogruit prout exptus suz: q̄ puuli adoleſcentes masculi p̄us interrogent̄ modo dicto de cohabitatiōe sociorū et famloz tanq̄ de his q̄ p̄ma facie min⁹ horrēt: qz minus isolita sunt. Postmodū queraf de cohabitatiōe mlierū. Et p̄mo si vnq̄ in etate. v. l. vi. annoz v̄ eo circa iacuerūt cū ancillis sic mos est pueroz. Et sic s̄formit̄ inq̄rat ad predicta. z certe reperient̄ horrēda. Cōsequēter inq̄rat nō solū de ancillis: sed de genere p̄ximiori: ad q̄tia nō descēdit nisi quasi subito a latere. dicēdo sine mutatiōe vult⁹. O bone video qz tu filii fecisti cū talib⁹ z talibus. Et si sic (vt heu sepe fit) p̄usq̄ de articulis aliq̄d ampli⁹ fiat practica cōfessionis. n. p̄cedēt̄ de collaudando p̄torē dum p̄cām apuit. Postmodū suadeat̄ pro bono suo dicere circūstātiās oēs ī p̄ticulari: sic de ancillis p̄dixit: ostēdēdo q̄ pudor ille: ad magnuz meritū sibi cedit: futuramqz opabit̄ p̄scie tranq̄llitatē: ex q̄ nunq̄ alteri deiceps reuelare cōpellef. Estimo aut̄: q̄ femis: p̄uerso ordie faciēde sunt interrogatiōes p̄us. s. de cohabitatiōe mutua secū. Postmodū cum viris aut puulis: aut adoleſcētib⁹: sed experiētiam totalem nō habeo.

Consideratio vicesima.

Consp̄het forte aliq̄s audaciā hanc p̄fessoris q̄ talia p̄sumit apire: q̄ vix credibilia sūt z fere icogitabilia nisi ab expertis aut aliunde doctis. Sētiat ali⁹ qd voluerit: ego corā deo testor: me plures talib⁹ remedijs induxisse ad p̄fessionē q̄ fatebant̄ nunq̄ etiā ī articulo mortis fuisse talia dicturos cuiuscūqz. Lauda-

bāt tñ deū tot⁹ viscerib⁹ gr̄as agētes q̄ itā se apuerāt: qdā z paucissim⁹: retroire volebāt aliqñ: s̄ tadē redierūt. fatebtes illusionē esse demonis q̄ claudere semel aptū rursus satagebat: aliqñ iā cōfessi p̄p̄ obmissionē h̄mōi it̄rogatiōis rursus ad cōfiteūdū inducti: aptū mihi fecerunt iudiciū: q̄ necessaria sit huiusmodi inquisitio.

Consideratio vicesimāp̄ma.

Cudicabit aliq̄s se talia nescire vel nolle inq̄rere: qz forte est vt chirurgic⁹ timid⁹ z inexpt⁹ palleſcēs aut psalmū patiens ī aspectu fedoz ditorūqz vulnerū. Fatebor cautelā esse necessariam z nō leuif̄ debere fieri descēsum ad talia abomināda nisi cōfessata p̄cedētia: v̄ideant̄ velut isferre talē cōclusionē. Nō si q̄s nesciat vti cautela tali: dimittat psulo ne z sibi noceat et p̄torē si semel negauerit neqz deph̄sus fuerit scādas lizer z vix ī futurz p̄nici q̄at. Quale nō debeat vn̄uersale remediū tradi apud oēs nodū scio: qm̄ p̄dicatiōes ḡiales non sufficere satis puto. In hac tñ interim suz snia: q̄ tales casus secreti: p̄ puulis. xiiii. annoz z ifra. z p̄ mlierib⁹ nequaq̄ reseruari deberēt. Alioqn nō video qn̄ mlti ex hoc defectu cōfessionis ītegre p̄diti sunt. Et nullus nō ampli⁹ q̄ ad plato⁹ spectat remediū: etiā damnationosi claudāt regnū celoz: aut p̄ negligētia aut p̄ h̄mōi rigidiorē obseruationem occultozum.

Consideratio vicesimasēda

Chideref̄ saltez expediēs q̄ in q̄libet cura nobili curat⁹ si discret⁹ esset: aut ali⁹ loco sui vicari⁹: aut alius vice adiutor ordinaret̄ q̄si p̄nari⁹ in talib⁹ z circa tales. Esset insup diligens audire cōfessiones puuloz iuuenū quocūqz tpe

vellēt et sibi vacarēt euocādo nūc vnus nō aliū : qz puecte etatis hoies ad hoc forte nō possent iduci. puideret tñ quō caute et circūspecte ambulare q̄ talis esset: ne p culpabiles seducētes hmōi puulos psequerent cū directe vel idire cte p malicias exq̄sitas ⁊ forte cōfingēdas puulos: quamq̄ securitas maria. circa hoc eēt puritas p̄scie ⁊ itētōis. et q̄ neq; ūga neq; signo aliq; q̄libet reuelaret q̄ dicerent: et ad nō reuelādum vñs oib; iudiceret: neq; daret p̄niam p quā possent puuli de q̄cuq; notari ap̄d eos circa q̄s puerfant. Deniq; circa hoc meli; videt h̄re p̄les cōfessores min; discretos i penitētis in iūgēdis: q̄ referuādo casus mltos discret; paucis ⁊ ad hoc hoiem ducere pudore cogente : ne talibus paucis confiteant in eternū. si cur tolerabili; est sumere penitentiam in purgatorio: q̄ vt infinita patiantur in inferno.

¶ Cōsideratio vicesimatertia

¶ Remanet aliqñ in sacerdote scrupulus sup cōfessiōe p̄coris q̄ scz non dixerit omnia et hoc habet : vel quia scit aliunde q̄ per confessionē: vel quia tenet certa principia ex iam confessis: q̄ tale peccatū commiserit aut alijs modis. Quo casu vel remittat peccatores pro auisando se vt dictū est: vel si absoluat predicat sepius iterum ⁊ iterum q̄ si celet aliquid: confessio sua et absolutio penitus inualida est ⁊ irrisoria. Di ci deniq; poterit vt si mallet alteri confiteri pergat in nomine dñi: t̄rummodo fiat integra confessio sua. Sufficit hoc: nec aliud exquiritur. aut redeat si velit alias cū prouisione meliori.

¶ Cōsideratio vicesimaq̄rta.

¶ Petat confesso: a peccatore si propo

nit amplius abstinere cum auxilio dei deinceps a peccatis. Itz si caret odio cōtra alium. Item si vult realiter dum poterit alienis restituere. Item si occasiones certas peccatorū vitare proponit vt concubinatū ⁊ vfuras: ⁊ similia. Si aliquod istorū defuerit: non valet absolutio. neq; tradi debet si hoc peccator non velit facere. Quadeatur tamen sibi agere interim bona que poterit: vt deus illuminet eoz ipsius. Item dicim; de reuocatione seductozum malis consilijs ⁊ moribus per eum et disfamatis iniuste ⁊ sibi; non requirēdo tamen vltra illud qd̄ verisimiliter fieri potest ad talia reparanda.

¶ Cōsideratio vicesimaq̄nta.

¶ Aningat confessor penitentiā non aliam qua de consensu peccatoris ⁊ de qua speret impletiones. Nisi forte peccata essent publica et scandalosa. pro quibus ad reparationem cogi deberet inuitus. Ceterū potest aliquando dare penitentiā de non peccando tali vel tali crimine per certū tempus futuruz sub pena aliqua vel pecuniaria vel corporali efficaciter soluenda: aut sub debito redeundi ad confessiones infra bi diuum post perpetraciones delicti aut aliq̄s huiusmodi. Commoneatur tamen ipse cōfessus ne penitentiā hanc vel aliaz quālibet acceper: si non eam pponat se firmiter impleturū. Agnosuerit enim se in purgatorio q̄ in hoc mundo grauius omnia soluturus. Ceterū de celando penitentiā suaz et ea q̄ in confessione acta dictaq; fuerit. et de nō respondēdo ea curiose interrogantibus moneatur. Deniq; reliqua multa tradi potuer: aut quozum nonnulla iam conscripsi: partim latino eloquio:

partim in galico: in varijs tractatulis.
Et alij doctores longe ampliora uti-
horaz. At vero hec interim pro sui bre-
uitate ne fastidio sint sufficientiant. r qz si
qs ad op^m hoc saluberrimuz bona fide
processerit: ille plus exercedo orado q^m
legedo erudietur atqz proficiet.

¶ Deo gratias.

Tractatulus eiusdē do- ctoris de confessione molliciei.

Quidam magister in
theologia parisijs p
experientiam multa:
et studium diligens
cuz auxilio dei pia se-
dultate inuocato co-
perit hec que inferi

scribuntur plurimum efficacia esse ad
extrahendum cordibus confitentium
pferitum iuuenū: sane abominabilem
pccū illius detestabilis qd dicit molli-
cies: r cosequēter illaz que cōtra natu-
re iura transit in psonā alteraz. qz nisi
cōfessor sit solers r circūspect^{us} circa in-
quisitionem hmōi pccōz: vix aut raro
poterit extrahere ab ore infectozuz ta-
libus vitijs. vt illa sponte fateantur.

¶ Lector: autē obscenitatē materie ac
verborū: excusata habeat ob necessita-
tez docendoz remediozuz. Igitur post
aliqua colloquia de alijs materijs aut
vitijs: familiariter ac affabiliter nō au-
stere facta: descēdat gradatim r quasi
ab aliquo confesso ad inquisitionem
hmōi peccati sic dicendo.

Adice recordaris q vnq^m in pue-
ricia tua circa .x. aut .xij. annos:
tua virga vel membrū pudendi fuerit
crecta. Si dicit q non statim cōuincit
mendaci. r q vult fingere et timet ca-

pi. qz cōstat hoc oibus pueris nō vitia-
tis corp^{or}: duz calefacti sunt in lecto vel
alias sepe contingere. Idcirco magis
ac magis appetere debet vrgere vt dic-
cat veritatē. Item cōfessor si ille sit iu-
uenis precipue. Amice. Nunqd istud
erat indecens? Quid ergo faciebas vt
non erigeres? Et dicat hoc vultu tran-
quillo: vt appareat q illud qd querit
nō sit in honestū. vel silendū sed quasi
remediū cōtra p̄fata crectionis pretē-
sam in honestates. Si nolit respōdere
plane: perat consequēter. Amice nun-
quid palpabas aut fricabas virgā tu-
am: quēadmoduz pueri solēt? Si omni-
no dicat qd nunq^m tenuit in statu tali
vel fricuit: non pōt vltra progredi: nisi
admirado r dicēdo: q non est credibilis
le horādo q sit memor salutis sue: q
est corā deo r q est grauissimū in p̄fesi-
siōe mēiri. r similia. Si vero dicat q
tenuit r fricuit. Amice bene credo: sed
per quātū spaciū: p horā vltimitiā. et
vtrū tādin q virga non plus erigeres:
r pferat hoc quasi cōfessor nō reputa-
ret hoc insolitum vel pccm. Si r̄ndeat
cōfites q ita fecit: tūc habet intentū.
q talis veraciter cōmisit pccm molli-
cici. etiā si ppter etatē nō fuerit subse-
cuta pollutio qm̄ ibi est cōplementuz
delectatiōis illecebrose: r forsitan pdi-
dit virginitatē saltem animi r magis
pdidit: q si pro illa etate inisset ad mu-
lieres. Forte tñ probabilis dici potest.
Quod per penitētiā virginitas repa-
ratur in non polluto. sicut de mentali
corruptiōe q fit in consensu intrinseco
esse dicim^{us}: duz corp^{or}alis defloratio seu
pollutio nō est subsecuta. ¶ Istis igitur
habitis debet tūc vehemēt^{er} incre-
pare r detestari vitium illud: r ondere
qualiter dicat audacter alia qm̄ istud

est pessimus. Quo facto poterūt haberi faciliter alie circūstantie. Et si in dimissione virge post conficationē alius quis humor exibat. vel si fricuerit virgam alteri' socij sui. aut si aliq's fricuerit suam: et consequēter descēdendo ad species magis speciales peccati sodomitici. ¶ Considerabat p̄terea idem magister. vt similes interrogatiōes paucis variatis: fierent etiā. p̄uētis viris aut feminis: qz per experientia crebrā: repert multos adultos infectos fuisse tali vitio q̄ nunq̄ cōfessi sunt p̄ pus. Aliqui ex pudore p̄mo et postmodum ex obliuioe. Aliqui semper ex pudore ita etiā vt dicerēt se habuisse p̄posituz nunq̄ confitendi. Aliqui qz nunq̄ (vt dicebāt) talia fuerāt ab eis a confessoribus suis inq̄sita. ¶ Rursus propter experientias plurimas cōsulebat idem magister: vt seruata honestate et modestia possēt seruari: pueri monerentur nūc a parētibz: nunc a magistris maxime ad partē: et quasi ex indirecto ne vnq̄ fricarent vel palparent pudēda sua: asserendo grauitates peccati et quō per talia possent virginitates p̄dere et damnari p̄petuo. Multos q̄ppe cognouit se p̄ ignorantiā excusantes: dicentes se nunq̄ audiuisse vel sciuisse: q̄ talis tact' esset peccim: ex quo nō habebāt volūtates cognoscēdi carnaliter mulieres. ¶ Valent in sup̄ ista ad aliud qm̄ post p̄etrationē peccati: citius confiterent sicut et de mulierū copula confiterētur etiā verecūdiissimi pueri. ¶ De mum videbat eisdē magistro: nō adeo timendus esse illud q̄ quidā timuerūt ne. s. pueri docerentur mala agere. Videmus enim q̄ ex corruptiōe nature: pueri etiā triēnes vel quinquēnes. v̄hemētē sunt inclinati talia agere. qz

sentiūt ibi quendam pruritū incognitum dum stat erectio: arbitranturqz licitum esse: q̄ se frincent ibi. et se palpent et tractent: sicut in alijs locis dum pruritus inest saltem nō aduertunt. Quo fit vt ex consuetudine crescat cum etate delectatio. Ac p̄inde labuntur in proprie dictam molliciez v̄l sodomā: ex actu tali qui primitus ab eis nō putabatur illicitus. ¶ Postremo non reuocabatur in dubiuz ipse magister quin tolerabilius esset aliquos forsan ex tali doctrina doceri ad male agendum de per accidens. q̄ ita passim damnabilis vitium inolere: et absqz cōfessionis necessario remedio delinquere. ¶ P̄terea consulebat vt nec per iocum nec aliter: pueri aut puelle oscularentur: aut nuda manu tractarentur nec diu figerētur oculi in eorū decoze. et loquēdo cum eis dicerentur verba salubria: casta sobria et modesta: nec recuperentur solitarie: nisi forsan i sacro loco in vsu omniū. et breuiter hic ab omni specie mala singulariter abstinēdū. Sūt enim quasi parue stipule per quas nō nunq̄ diabolus grandem suscitāt inflammationem. Quis ab initio quādoqz nō apparet. ¶ Ceterum sibi placebat plurimuz cōsuetudo patrie illi: vbi pueri cubant soli. Abhorrebat in sup̄ q̄ iuuenes doli capaces pueri aut puelle aut iuuenes cum senioribz quātuncunqz propinquis in genere eodē lecto vterentur. aut q̄ se inde per ludū vel alias in nudo pertractarent cognoscebat enim que ex talibus horrenda facinora p̄dierant. ¶ Tandem monebat p̄fessōs sibi sup̄ hac feda (de necessitate tamē ad remedium tractanda) materia de aliquibus. ¶ Primo q̄ si aliquē sociozū suoz̄ conoscerent nunc

venialium et mortalium.

vel in posterum tali vicio infectus reprehenderent eum secrete ut desisteret et confiteretur: ostendendo peccati turpitudines et detestationem: ex dictis confessorum vel aliorum. et ex legibus publicis: quae etiam penam ignis infligunt. et exhorrenda fulminatione quinquaginta civitatum et similibus.

Secundo ut sobrie viverent abstinendo a speciebus: et vino forti: et multo. et aliis inflammantibus ad venerem. Et super omnia etiam cauerent societatibus peruersis: ubi colloquia prava: et gestus impudici fiunt in lecto absque dormitione. Item dicebat pro summo remedio occurrendum esse principio temptationis: scilicet omnium doctorum doctrinam quotidie expertam: per similitudinem de inflammatione materiali.

Ad hoc agendum dicebat expedire certas orationes quasdam parvas: quasdam magnas memoriter habere: quae statim dicerentur percutiendo pectus vel lesionem etiam corporalem alicui inferendo: vel aqua frigida se spargendo: vel surgendo a lecto et similia. Solebat inducere exempla sanctorum ut Benedicti. Anthonij. Bernardi. sancti Thomae et aliorum patrum: quae commemorare longum est. Illa tamen in promptu scire magnam habet utilitatem.

Inter alia sibi placebat multum id quod agebat quidam iuuenis in primo temptationis occurso quasi enim videret faciliter diabolus spuebat in terram: dicendo psalms. psalms. miser dammate demon quod ego tibi sic consentiam: quod sic offendas deum meum et patrem meum: et de templo suo faciam sterquilinum fedissimum absque absque: abi hinc in malam horam: et similia. Quandoque praeterea ad animam suam. quandoque ad corpus quandoque ad angelum. nunc ad deum: nunc ad al-

quem sanctorum: collocationem et querelam rei tali congruam meditantem proferebat: aut animo reuolvebat.

Orationes et commendate ad hoc cum magna fide et conatu et humilitate et profunda recognitione propriae fragilitatis: sunt haec dicende. aut similes. **Q**uoniam mundum crea in me deus. **T**erre igne sancte spiritus. **S**ancta virgo virginum ora pro me. **A**d sanctos alios et sanctas. **E**xurgat deus et dissipentur inimici eius. **S**aluum me fac deus quoniam inuenerunt aequae usque animam meam.

Denique locum precipuum in peccato hoc habet antidotum illud quod in alia cedula explicatum est: de imponendo: scilicet saltem ad grauem penam in casu reciduationis: ibidem videatur: vel aliter exoretur ille a quo solo homo habet ut sit continens qui et donum hoc ne gare nescit fideliter orantibus: quod tam contumeliosum naturae humanae pro nobis ab eodem assumpte facinus dignetur radicitus extirpare: qui est benedictus in secula seculorum Amen.

Deo gratias.

Tractatus de remedijs

contra reciduum peccati secundum exercitium et doctrinam eiusdem magistri Joannis de Beron.

Habet hoc proprium ars quolibet: ut faciliiori compendio ad finem ducat operatum. Admirari praeterea nemo debet. si in animarum regimine: quod

est ars artium: experti in ea: faciliora

De remedijs.

sciunt et dant remedia contra morbos vitiorum: presertim in foro conscientie. Ubi maxime locum habet illa Christi formidabilis sententia. Si cecus ceco ducatur probeat ambo in foueam cadunt. Placuit idcirco scriptis mandare: breuem habendi formam. quam quidam magister in theologia parisiensis. fide moribus et doctrina probatus obseruabat: et obseruare consuebat precipue contra reciduum in peccato vel peccatis ad que confessus semel sentit inclinatus. ¶ De preteritis itaque dabat satis tolerabilem penitentiam attentis moribus et etate confitentis: et non nisi de consensu suo: ut esse sine camisia uno die in hebdomada: per annum vel tres abstinere aut vice cilicio et similia. Item quod prima vice confessio nisi alicuius peccati inueterati seu detestabilis ob recordationem faceret gratie quod vitium illud detectum erat apertum et sanatum iniungebat. ut toto tempore vite sue confessus diceret qualibet die pater noster: et aue maria. semel in mane: et semel in sero. Aut miserere mei deus. vel simile aliquod. Et in istis si cadebat obliuio aut impedimentum legitimum bene volebat ut alio die posset fieri simile vel equiualens. Sed ad prouidendum futuro casui et recidui in morbum peccati: quod semper est deterior: maiores opera dabat et studiosius inuigilabat sic agendo. ¶ Et si postquam de preteritis penitentiam daret: in quantum resistere peccato consuevit: penalitatis multum haberet meritum. Iniungebat igitur non perpetuo sed ad tempus certum: longum aut breuius: secundum uoluntatem et dispositionem confitentis quod idem confitens pro qualibet vice qua incidere tale peccatum quod uolebat ex toto sanare: aliquid de subsequenti adimpleret: ut omnia secundum tres satisfactionis partes. Primo quod

in casu illo teneret uno die sequenti infra tres dies in pane et aqua ieiunare. Secundo diceret certum psalmodiarum numerum. Tertio si foret sui iuris daret in ecclesia aut certum locale aut aliud bonum charitatis sibi aut summam pecunie: secundum qualitates diuitiarum suarum. infra tres dies. Quarto infra illud trium dierum spacium: teneret confiteri. Quinto nonnunquam addebat quod si quis uehementer temptaretur facere peccatum tale et omnino deliberaret intra se sic agere. nihilominus antea teneret dicere sub iuramento septem psalmos. aut flectere genua pluries ante ymagines crucifixi. aut beate virginis: aut alicuius sanctorum priusquam opus illud nefarium perpetraret. Sic enim forsitan miseretur deus: et orando sic. vel humiliter de se: faciet in temptatione dominus uentum: et mitigabit maris fluctus suscitatos. ¶ Comperit esse remedia hec cum adiutorio diuine gratie: esse efficacissima tam in foro penitentiae quam extra: si uerit homo bona fide: et non illusorie: conuerit a via sua mala et saluari. Sic etenim fieri uidemus in foro exteriori publico ut pene certe taxarentur ad rebelles conuersedum. Sic dominus: sic in campo et freno maxillas eorum constringit: qui non approximat ad te: et compelle intrare si uocare parum est. Sic quem admodum. Naso ait. Ut corpus redimas ferrum patiaris et ignes. Ut ualens aio multa ferenda tuo. ¶ Causam vero utilitatis penitentiae talis: reddebat a priori idem magister. Quoniam inquit secundum Augustinum. et experientiam. Incontinens ante temptationem bene deliberat et eligit: sed adueniente et urgente temptatione vincitur labitur succumbit. Turbatur quippe iudicium rationis et obnubilatur: propter tractum motuum sensitiui appetitus

Contra recidium.

ita vt nō posset h̄re cogitationē de deo et honestatē perfectāz et integrā et solidāz. quē admodū si q̄s somnolētia quadam sero p̄mat. ¶ Est p̄terea saluberimus vt p̄ aliqd̄ terribile p̄ns: aut q̄si p̄sens ipse terreat: et q̄si sopit̄ suscitēf viuificeturq̄ ad nō cōsensendū tēptationi. Neq̄ em̄ aliq̄s est taz acri tēptatione pulsāt̄: in carne vel aliter: q̄n ex toto vl̄ magna p̄desisteret ab impletōe tēptatiōis sue: si p̄ certo crederet q̄ in corpore vel in membris vel bonis graue danuz statim esset incurusurus. Chigilaret sic q̄dez t̄nc tanto intra se: et forti voce clamaret: qd̄ cogitas: qd̄ tibi vis: quoz: suz tēdis? Nunqd̄ vis pro quadaz leui tēptatiōe aut delectatiōe sordida: que subito in penā et fastidiuz cōuersa erit: hoc vel illud subire detrimentuz. Nō tibi sic expedit. Inter hec aut filia verba: resiliere icipiet a cogitatione maligna: et auertere paulatim oculois rōnis ab ea. ¶ Sicut q̄s istud cum adiutorio rōnis: et cū cōfessione pctoz vel alijs cōgruis remedijs: vt cesset illud miserabile tēptationis incendiuz. qz et cessabit cogitatus sordidoz susflatio. ¶ Deinceps respōdebat idē magister ad duas obiectiōes fieri possibiles: qm̄ timor ille seruilis videtur euacuare merituz resistendi pctō. Et illic p̄terea: trāsgressiōnis periculuz. ¶ De p̄mo dicebat: q̄ ex q̄ pena ista: vl̄tra imposita erat: et p̄pter deuz: ex illa radice p̄maria bona germinabat pullulabat q̄s meritū. Quāuis enim nō ita sincera atq̄ laudabilis sit h̄mōi resistentia et cessatio a pctō in casu predicto quē admodum est in virtuosoz: qui p̄cise propter deū peccata deserit: n̄ pilominus resistentia talis bona est: et salutē inducitiua: virtutis. Sicut de timore seruili

respectu timoris casti: doctores deterr̄minant. Quāq̄ ibi non sit timor tantummodo seruilis: sed in sua radice p̄maria filialis et cast̄. Resultat insup meritū ex approbatiōe sequenti. dum gaudebit incōtinēs transfacta tēptatiōe nō cōsensisse pctō. Demū qualif̄ ibi esset timor simpl̄s seruilis. cur posset cōfessus ab ista liberari pena non implēdo penitētiā: att̄n̄ implet: qz deo et sacerdoti suo vult obediēs esse. Et hic sumi p̄nt grata et pulchra consideratio pro sponte vōuentibus ac religionem intrantibus. ¶ Ad alteraz obiectionē dicebat fil̄ fieri posse ad improbatiōnē oim̄ religionū: oim̄q̄z votoz saluz b̄nū: si sic ois penitētie susceptio piculosa esset. Sic et de' et supiores in suis p̄ceptis et legib' culpārētur. ¶ Euitaf̄ etiāz piculū sufficiētē p̄ hoc q̄ nō nisi cōsensu habito p̄fessit̄: et ad t̄ps nō p̄petuo tales p̄nie siue obligatiōes iponūtur. Siue igit̄ fiat p̄ t̄ps ista trāsgressio: aut si diabolo purgētē fieret. pene solui possunt et ita homo a noua trāsgressiōe liber erit. immo et op' bonum faciet: q̄ si transfacto t̄pe statuto: remediuz videt̄ in efficac̄ aut in deterius vertatur poterit obmitti. Si vero sit vtile sicut sperandū est rursus valebit iterari. Deniq̄z et si salubre antidotum ob egrotatis inobediētia pestiferz fiat medic' culpa caret. ¶ Subinde predictuz mag' aliqd̄ adijciebat documētuz. Itaq̄z si videbat pueros aut simplices minus cogitare p̄cepta dei: et ex hoc liberi' peccare. reddebat eos mag' timidos et cautos: p̄tra p̄c̄m: per promissiones exp̄ssas i manib' suis factas de cauendo deinceps de tali vel tali pctō: p̄ hoc em̄ p̄missionē in baptisimo factā: de obseruatiōe legis xp̄i: tanq̄ obligatuz

De cognitione peccatorum.

a memoria vel transgressam renocabat. et per modum cuiusdam recognitionis; iterum promittendo reparabat. Sic moyses et Josue respectu filiorum israel. Sic plerumque homines post primam confessionem fedus antiquum retractant et incunt. Neque arbitretur aliquis permissionem talem patere discrimini aut fractionem eius esse casum specialiter reservatum: quoniam nullum ibi votum est cum non nisi respectu illorum que alias essent licita et quibus premissis implicite vel explicite permissionem talem facit aut renouat. scilicet quod contra dei precepta de cetero mortaliter non peccabit. Erit autem tamen transgressio de per accidens deterior: quia et cognitio diuini precepti iam sibi effecta est lucidior. ¶ Rursus idem magister prouidebat diligenter: ne confessio sua esset deinceps occasio primarie corruptionis aliorum preterquam iuuenum et quod sibi sufficeret damnatio peccatorum propria: specialiter in peccatis grauioribus et abominandis. immo nec nominandis palam. Ne pijs aures polluant occurrebat diligenter prouidendo uis omnibus comminatione penarum et obligatio: ne confessio transiret in deterioris speciem: ex societate seu concitatione pueris: et explicabat quoniamque particulariter sicut clam et secreta fieri potest dum uidebat oportunitatem. Valebat enim confessum suum dimittere et tollerare in sua libertate quoad peccata aliqua minus grauiora: quod ita eundem uigere ab omni parte ut ad deteriora laboretur. Quando autem et qualiter illud sciendum est. magis docebit uirtus et ars et uincio sancti spiritus et circumstantiarum omnium particularium consideratio quam scriptis aut uerbis possit edoceri. ¶ Postremo dabat consilium idem magister ut confitentes non refugerent: sed pro dono

maximo reputaret habere peritos confessores: moribus et scientia et longo experimento probatos qui quererent non questum proprium: sed sincero corde salutem animarum: et iterum pro propriis remedijs contra singula uitia. laudauit plurimum summam scilicet de uitijs et uirtutibus. laudabat denique pro bonis effectibus generandis: libenter conuersari cum uiris bonis et deuotis. quia uox diuina est. Lum sancto sanctus eris. Eorum itaque colloquia sunt ignita uehementer: et stimulantia ad uirtutem. Sed et sanctorum patrum uite et exempla frequenter et attente lecta uehementer proficiunt ad infundendum cordibus nostris diuini amoris affectum: ut deum in omnibus et super omnia diligentes promissiones suas que omne desiderium superant sequamur. Amen.

Posterea ille circumstantie que habentur per hunc versum: inquirende sunt in confessione a confessore. Quis: quid: ubi: quibus auxilijs: cur: quomodo: quando. Per quis intelligitur an sit iuuenis vel senex: clericus aut laycus solutus aut ligatus. Per quid an sit res sacra vel non. Per ubi an sit in loco sacro vel non. publico vel priuato. Per quibus auxilijs an cum pugno baculo aut gladio. Per cur: qua intentione an ratione uindictae inferende vel iniurie repellende. Per quomodo an percussit aliquem fortiter vel remisit. Per quando intelligit an in quadragesima aut alio tempore sancto vel aliter. Tempus. locus. modus. numerus. mora. scientia. etas. et *psuauit*

¶ Finis.

- ¶ quāvis alijs confessus sit p̄p̄o sacerdoti semel in aīo
 semp̄ tenet̄ petere licētia vel cōfiteri sacerdoti p̄prio si
 vult iteruz vel pluries cōfiteri eodem aīo. Ratio:
 quia nemo potest p̄rogare Jurisdictionē. tenet domingus
 abba. in. c. 1. de simo. glo. in. c. exhibet. eod. 3. ti. alia
 in. c. mēstraz. de. pem. du. p̄. abba. in. c. p̄. de rapto. p̄. eūd.
 abba. in. c. quod autē. de. pe. et. remj. nula cōsuetudine
 potest introduci ut q̄s elijar sibi cōfessorē. tex. est @ ibi. glo.
 in. c. si eps. de. pe. et. re. li. v. vix aut. flo. p̄. 3. ti. 7. c. 1. p̄tuz
 tituluz. glo. in. c. plagit. enl. p̄. 2. q. 1.
 ¶ penitentia in pōit̄ p̄p̄e offēnsaz dei et anime p̄prie fm. Jo.
 de. li. et ideo illi soli subicit̄ quē habet loco dei et qui est
 Index aīe sicut papa. eps. et p̄p̄uz curaty: et alij de quibz
 in. Summa an. gela. cōfessio. m. s. 2. et. 3. et cōfessio. v. s. xj.
 ¶ quis sit vel dicat̄ p̄p̄us sacerdos. vide Summā an. gela.
 cōfessio. m. s. 2. et. 3. 2. quō pot̄ cōfiteri nisi p̄p̄o vides. 30.
 ¶ quomodo decipiant̄ anime q̄ accipiūt absolutionē
 aīo suis p̄e lat̄ vel curat̄. vide testū in. c. dnduz.
 de cōfessione. in pte in sūe quo p̄ saluz. et glo. in pte
 de cepte. eod. textu.

¶ itē & materia cōfessionis. cui facienda est cōfessio vidē p̄ ante. floren.
 parte. m. titulo. xxij. c. ij. s. m. tibi dabo claves. f.

†

Nota. q̄ multis modis dicit̄ peccatū vniū esse graui⁹
Sine māius altero.

1. p̄mo modo causalitate et sic peccatū diaboli dicit̄ esse māius
cuīq̄ in uida mors intrant in orbem terraz.
2. modo generalitate. et sic peccatū p̄mi parentis dicit̄ esse māius. q̄ qz
in totis gen⁹ humanū se diffudit.
3. modo enormitate. et sic p̄. Jude dicit̄ esse maximū q̄ qz
vendidit deuz.
4. modo periculositate. et sic peccatū ignorantie dicit̄ esse maximū q̄
periculosū.
5. modo in gratitudine. et sic ^{peccatū. illū.} penitentiā dicit̄ esse māius q̄ plura p̄cipio
dona gracie.
6. modo inseparabilitate. et sic p̄. cupiditas dicit̄ esse maximū qz cū alia
vina cū homine cōsentescat: sola aduicia iuuenescit
7. modo inopportunitate. et sic supbia dicit̄ esse maximū. qz etiā ex ipsis
bonis opib⁹ cōsurgit
8. modo in p̄mitate. et sic luxuria dicit̄ esse grauius ad q̄ homines magis
sūt p̄m.
9. modo maioris gr̄e in p̄nūatione. et sic p̄. in sp̄m sanctū
10. modo ratione maioris offense et sic p̄. idolatrie dicit̄ esse maximū
11. modo ratione facilitatis resistendi. et sic p̄. ad e fuit grauius

questio. presbiteri magis vniū possunt esse beati.
aut p̄ner est tot⁹ sacro baptisimato tot⁹.
aut nō est mīda sacro baptisimato vnda.

Pras verfos Schullmō endu Septima d. l. h. & d. i. p. r.
q. y. f. i. p. r. e. t. o. r. n. o. p. a. r. a. m. y. e. f. l. o. s. c. o. s. i. g. s.

f. l. o. q. p. n. d. h. e. z. p. u. b. l. i. c. i. m. i. c. a. l. o. g. i. c. p. o. r. m. a. l.

f. l. o. q. p. n. d. a. d. q. u. i. r. i. c. o. p. o. s. m. u. n. d. o. g. a. n. e. c. o. g. n. a. t. a.

f. l. o. q. p. n. d. c. o. b. e. n. t. i. c. e. t. o. d. u. e. g. e. s. m. i. c. a. l. o. s. p. a. t. e. t. o. a. m. e. n. t. a. g. a. s.

f. l. o. q. p. n. d. & R. e. m. e. n. t. a. S. e. c. r. e. t. o. m. i. c. a. l. o. r. a. f. i. g. u. r. e. p. u. b. l. i. c. i. o.

f. l. o. q. p. n. d. c. o. r. r. e. g. i. r. e. c. o. d. i. s. o. s. m. i. c. a. l. o. l. o. g. i. c. h. i. n. d. c. o. a. g. e. t. e. s.

f. l. o. q. t. a. f. i. g. u. r. e. p. u. b. l. i. c. i. o. p. r. i. m. e. r. a. l. o. a. m. o. n. e. f. t. e. S. e. c. r. e. t. o.

f. l. o. t. e. n. d. o. d. e. l. o. z. p. o. z. l. o. q. t. a. f. i. g. u. r. e. y. a. l. i. g. n. i. a. p. o. z. l. o. q. p. e. d. i. c. e.

f. l. o. q. i. n. a. f. i. c. o. m. o. h. o. n. o. r. u. m. m. y. c. a. r. n. e. r. o. m. e. g. n. f. a. m. o. s.

f. l. o. q. i. n. a. f. i. c. o. m. o. n. u. l. l. e. h. o. s. q. u. i. v. i. n. i. c. i. e. t. o. z. a. n. d. h. u. e. i. n. f. i. c. e.

declaracion hecha por v. m. y maestro en ^{sta} theologia. el coronel prebendado
Jesu m. a. t. v. d. de breves palabras en ^{Remission de} Remission de peccados & indulgen-
cia plenaria & jubileo como se contiene en

En my R^{do} senor preguntome via mo q^a diferen-
cia ay entre Remission de todos los peccados y
indulgencia plenaria y jubileo q^a viene v. m. q^a
se ponga por escripto la Respuesta a otra persona
q^a mejor le satisficiera lo pudiese v. m. preguntar
mas o a quien mas le defee ser una peligrosa cosa es poner
por escripto cosa desta calidad por q^a es dar ocasion
pa calumniarlo alguno q^a lo viere no con tan buenas
entendias como v. m. por cumplir lo q^a v. m. me
manda escribo aqui lo q^a siento si otro lo sintiere me-
jor yo me conformare con el.

La Cosa es notoria en la iglia a ver los f^{ys} asi.
Reservado ~~asi~~ Reservado la absolucion de
algunos peccados por ciertos Respetos y a ver
algunos Reservado tambien a los obispos pnes en
las bulas de indulgencias otorga el papa facultad
a qualquier confesor q^a se escogere no seyendo ex-
comunicado ni suspenso q^a absuelva & otorgue
Remission de todos los peccados no solamente
de los no Reservados mas tambien de los Reser-

nados y por esto podemos entender quando se dize
q en una bula o breue se otorga Remission de todos
los peccados q se otorga facultad y licencia al confes
sor q absuelva de todos: y otorgue Remission dellos,
no devemos entender q el papa otorga entonces al
confessor alguna poder q el no tubiese primero por
q quando se ordena sacerdote adquiere poder pa
absolver de todos. mas el uso de aquel poder qua
to de ciertos peccados suspendieron los papas. lo
q se otorga en las bulas es. mas propriamente hablan
do facultad y licencia de usar del poder q tiene el co
fessor. desde q fue ordenado q no emos de entender
q el ppa le haze nueva mente sacerdote quanto
a poder absolver de los peccados reservados, q el sacer
dote dos poderes incluye uno quanto a verdadero
cuerpo de xpo q es poder consecrar como en el al
tar se consagra. otro quanto al cuerpo mistico de x
q son los xpianos quanto a poder absolver de sus
culpas esto basta quanto al sentido desta palabra
Remission de todos los peccados: ~

Signese el Sennido sexta palabra:
in dulgencia plenaria.

Qualquier peccado mortal obliga a quien le comete
a pena perpetua en el infierno la q^l obligacion
ppria mente se dice culpa, adonq^{ue} ay doctores q^{ue} dicen
y bien q^{ue} adonq^{ue} no oviere pena infernal culpa es
offender a dios y estar fuera de su gra, po mas inteli-
gible es tomar culpa por obligacion ala pena del
infierno, pues el sacerdote q^{ue} absuelve q^{ue} otorga ab-
solucion comun mente de aquesta obligacion a pena
perpetua infernal, mas el penitente q^{ue} da algunas
veces obligado a padecer alguna pena tporal por
sus delictos. esto no admittieron exeses de bohemia
ni admitten en meos dias y tpos exeses luteranos.
dizen ellos q^{ue} como por la absolucion segunsta obli-
gacion a pena perpetua, segunsta tambien a pena
tporal, diciendo esto no ponen p^{re}magtorio porq^{ue} la
iglesia catholica Roma p^{re}magtorio al lugar donde
van las animas solamente obligadas a pena temporal
adonq^{ue} pa creer q^{ue} ierrom estos exeses no sea mas ne-
cesser de q^{ue} la iglesia. Sta tiene lo contrario se p^{re}uden
cofundir co la senia del apostol en la. i. ad. corint.
ca. iij donde dice ipse autem saluus erit, sic tm qua
pi. vel ierem: —

bien conosco q̄ estas palabras del apostol se podria entender
de otra manera y q̄ hereses no admitira el sentido segund el
qual se dinota el purgatorio. mas no caremos de sus calig-
nias q̄ ansí dexa & admitir sentidos catholicos apropiados
por la yglesia y pasos de la sancta escriptura q̄ se traen
contra ellos. el testo del apostol parece q̄ fuera q̄ a quella
persona de quie habla adquirir la gloria mas pasando
por dopadza cobiene asaber por el purgatorio. y po-
el dixo quasi pigne. queriendo dezir q̄ no por el fuego
y infernal sino por otra pena q̄ es q̄ si como a quella
y no absoluta mente conuella. quie este sentido tobiere
por estrano no care de admitirlo. mas no hagamos caso
de los hereses ta breue concluiamos el purgatorio por lo q̄
referire en los machabeos: de donde la ygra tomo vna parte
pa la hçio & el subdiacono en la missa de los defutos y ad-
q̄ a q̄llos libros nosea ta adicticos como otros de la sagrada
escriptura. la ygra q̄ tomo a q̄lla parte pa la missa como dich-
es apbo lo q̄ alli se contiene: y q̄ a q̄lla historia pase ansí con-
vire saber q̄ Judas machabeo embia se dineros a bieu-
alem para q̄ se rogase por los defuntos q̄ adion-
de padecer pena tporal no se debe dudar mas q̄
dubdon los hereses, oia historia de ni libro o
de otro algun historiador quiego o latino

de mas desto comamos q vn criado o vn hijo offende
ansi a su señor lo a su padre q con Razon descermij
na el padre o señor q no entre mas en su casa ni se
ponga en su presencia, akepienete se este criado (o hijo
en qron mana y lhora y propone de no offender mas. Vn
ene esto omotria del señor (o del padre y comovido a
misericordia perdona la offensa quanto akecivle en
su casa y q este en su presencia, mas porq le offendi
toda via quiere q se differa algun tpo y advnq sea
acotado (o de alguna otra mana castigado, asi es el
peccador con dios q por q le offendio mortalmente esta
obligado amo gozar dela gloria y ser eternal mente
punido, akepienete se confiesase absuelve se confi
nyese por hijo dela gloria pa gozar della mas to
da via sera castigado, en pnaatorio; por las offensas
q hizo ya puede ser q los peccados advnq fuesen mor
tales fuesen de los menos azades, y su contricion (o om
penhim^o muy crecido y la confusion y verguenca
dela cofesion grande q kecebida absolucion qdase
olibre de toda pena y castigo, y este tal no va a
pnaatorio quando entonces nuyese, ansi q el pen
tente ya absuelto q qdo obligado a pena tporal

Cuya medida o mensura no sabe el ni sabemos oia
ni quanto es en grauedad de tormento ni quanto tpo
hade durar. Cumple la pena q su confessor le im-
pone q es enderezada aq aqlla pena se de minuya
puede ser q del todo satisfaga co ello o q le q de al-
go por pagar hazen otras obras pias padecen ma-
ceraciones de la carne y trabajos exercitando
obras de misericordia en dexando lo todo aqñ fin
constituyese por estas cosas obligado a menor pena, no
solamente quanto ala grauedad della mas tambien
quanto al tpo q a via de durar, en las bulas confis-
sionarios o bienes donde el papa por alguna co-
sa o forza indulgencia plenaria quiere o forzar
q aqlla persona q lo cumpliere no q de obligada a
pena alguna en el pñagatorio y por esto se llama
plenaria indulgencia por q cumplidamente se o-
torga absolucion de obligacion a pena alguna por
los peccados cometidos ni en este mundo ni en el
pñagatorio, y se constituye la persona q cumple lo
q el papa determina co las circunstançias q man-
da q si estomes nuyese se nua su omnia ala gra-
tia sin pena, este es el sentido desta palabra indulgen-
cia plenaria. UVA. BHSC. LYR_113_3

Si sigue se el sentido desta palabra Jubileo:.

Jubileo es un vocablo hebreo en la qual lengua se llama
Yobel. mas por hazer el vocablo ala manera latina
se dice Jubileus. significa una cerca de los el año quinquagesimo
que se llama si quid se scrive en el xxv. c. & el Levitico.
en el qual se contiene qm̄ n̄do Dios a aquel pueblo q̄ con-
tinuassen en la tierra de promissio con diez años de
siete semanas & años q̄ hazen quinquagesimo y nueve
años: el año siguiente q̄ era el quinquagesimo se llama
Jubileus en la p̄p̄a significacio hebraea significava
bozina o trópea: por q̄ en el año & antes en la
fiesta de la p̄p̄iacion se avia de tocar bozina o trópea
en significacio de q̄ el año siguiente era el año quin-
cagesimo y tomava el año el nombre de la bozina o tró-
pea por q̄ coella era significado. & de n̄cia de es-
te año quinquagesimo q̄ Jubileus se llamava: tenia tan-
biẽ por nombre Syxtrid en el dicho. c. se contiene año
& remissio: por que las personas y heredades q̄
fuesen vendidas avia de volver a q̄l año a sus dueños
y si alguno del pueblo cõ promeza se vendiese bendido por
esclavo: era horro y libre en aquel año por estas causas
tenia a q̄l año de nombre año de remissio. los papas que
instituieron año en q̄ visitado la ygra & sancti pedro de roma
y otras yglesias en roma segun se p̄don general y
universal remissio (& indulgencia plentaria & todos los pecc-
dos y otros de los reyes. p̄co de confesio y oracion:

llamaria a q̄l año: año & Jubileo por ser año & Remissio
como se llama el año antiguo & Jubileo y Remissio y quando
por gracia especial q̄ el papa otorga se llama esto de otra
manera y en el otro año y lugar se dice q̄m se el
Jubileo: conviene saber q̄marse tantas gracias con
en el año instituido pa el Jubileo y en do arroma y
por q̄ los fieles cristianos q̄ por el pecado se hizieron
del mesmo pecado fierros como escribe san ju de
demonio tanbiē y tiene obligacion de padecer por sus
culpas grandes penas y ser como p̄versos fierros (2 es
clavos punidos e en aquel año son libres & aquella
se dize nombre y obligacion llamarale año del Jubileo
a se me llama del año antiguo quinquagesimo en el q̄l
los fierros o esclavos era horros & libres segund d̄cho es
y por q̄ en aq̄l año instituido por los papas cōfiguēdo
la Remissio se en indulgencia q̄emos dicho se instituyen
los fieles cristianos hijos de Dios pa gozar de la gloria
se eredarla por q̄ la gloria eredad se llama en la sagrada
escritura y eraderos della se llama los buenos q̄ esta
en estado de gracia: y como por el pecado a q̄lla eredad fue
se como vendida y se restituya la eredad a ella en aq̄l año
llamase año & Jubileo a se me llama de año antiguo
quinquagesimo q̄ tenia tal nombre en el qual se bolvia
las posesiones se eredades a sus dueños & acent
en cien años: o do el papa q̄ instituo el Jubileo: & spues

por ser el tiempo muy largo: otro pontífice le instituyó &
cuarenta e cinco años en una & la antigua: otro
pontífice en medio & espues & treinta e tres e treinta
& tres años por el tiempo q̄ nro Redemptor vino a
en el mundo antes q̄ padeciese. despues vino otro pontífice
q̄ le instituyó en lo q̄ esta agora & veñte e cinco
en veñte e cinco años. otras consideraciones se podri
aqui traer & los misterios & la indulgencia & año
de Jubileo Romano cōparadas alas & la mō & el jubileo
antiguo: mas por q̄ seria la escritura muy
larga las dexo & splicar. // ay a dōs mō. por byē
& cōtentarse cō esto y fino le satisfaze suplico a
vra mō. me pdone q̄ Dios conoze el dōro q̄ yo
tengo & le satisfaze y serbir. //
hieronimū

scitote me nunq̄ hereticas pepisse: s̄ o studio pegisse:
ut hostes ecclesia: mei fierent hostes: unde injurias meas
patienter tuli: impietatez contradenz ferre nō potui.
latrant canes p̄ dominis suis s̄ tu non vis latrare
p̄ xp̄o contra pelagianos.

hierō. p̄ns q̄ audias ne Judu aueris quēq̄: ut p̄ nro p̄ b̄nicio
acusationis illate: nemini atna cōmunionē suspēdas. q̄
nō statim qui acusat reus est: s̄ qui vincit cōmminosus.
hierō. rex. in. c. finali. xv. q. viij.

¶ Rezando siete vezes el paternoster cō siete vezes el Ave maria cō devocion en memoria de la pasion de ihu xpo nuestro redentor: delante la ymagen de s^{mo} gregorio segun^a setenta y tres mylt años de perdon. los viernes segun^a doblados: todos los ^{viernes} ~~viernes~~ sanctos indulgencia plenaria a q^{ue} rezare los dichos siete pater n^r cō siete demarias.

¶ quien dixere un pater n^r con una abe maria aratado ala veronica. gana diez mylt años de perdon cada vez q^e lo rezare.

¶ quien aratare con devocion las armas de la pasion de ihu xpo gana seys mylt años de perdon.

¶ el q^e con devocion aratare la llaga del costado de ihu xpo y dixere un pater n^r cō una abe maria gana muchos años de p^{don}.

¶ el que dixere el anjma xpi. gana por cada vez tres mylt años de perdon.

¶ a q^{ue} dixere el psalmo de magnificat les son otorgados treynta mylt años de perdon.

¶ a q^{ue} dixere la salve Regina treynta mylt años de p^{don}

¶ Ave filia dei patris: ave mater filii dei: ave sp^osa p^os^o san^o ave templu^m totius trinitatis. ave maria tu sola sancta es in subyencia plenaria

¶ quando el sacer^{do} te agrado el sacramento sacramento de la eucaristia quod fuisse fit tibi veru^m corpus sacrosanctum dⁿⁱ n^{ri} ihu xpi quod fuisse fit tibi veru^m sanguis (z remissio ei^{us} peccatoru^m) p^{er} p^{ro}ducit te cu^m suis canon^o

esto es mucho de notar

+

Felice a ventura de doctor seña s and hieronimo euclerino
 q hizo tansoleme de la asmo de augthorfa virgen
 maria seña vna q no se detamino a dozis q fue de
 a tuda e uenero y mijna. anq por engoris amu
 conio mo seña de vphazer y qe an silo cree mas
 wesaria por qe an se. & los de amores q le p fignie. po
 mugino de los de vphazer dixo & si os san yugua. y conio fi
 inter petre y der subro no fize lo q no hallu qe. mas qe
 bye migne sus palabras clauera. q qize qe ma de m qe
 & onfar padre y madre qe qe lo. de cu phiz y mo pta
 subendia madre.

E creese a fines de tener q xpo mo seña y se seña clauz
 virginal de qe claua tomado el suyo de iuvo. fuese by
 fiado y gloriosamente de unido a fus amissima anjua
 fuera cosa antes finizio razonable q hizo tamben no
 tan flia y tan p de uso cofiniese de uer po de su madre
 vese corrupco se p nuse ardo de clauo & tan singular
 ocasio de gozo y anasi mesmo en quato onbre conio to
 do cola pregnaa corporal & sta seña de vly om nu
 da y muy alegre alegria y a bu cierta mete esamefui
 anjua de la virgen sacra tissima p giera muy grades
 grades & singuloso plazer. veyend se de laure & su
 hizo y notame cofido nylus en fuanas enq y de q le uabio
 my los pecho de qe de la teche y laboca de q tan dulce mente
 le bes nylas manos qe qe tanta de uerencia le traps y p dpo
 y los o los conq tantas vezes y con tanta fua dinda le vio a
 de q por adersa qy celebrado esta tan cofu n e tissima
 de fare no y por der estad a ella xpo acopmado gloriosamente
 & my nros & angelas qe para qe cofu n e festinal solerida
 feste a sen el misterio conio pa qe con my fuanes cantores y

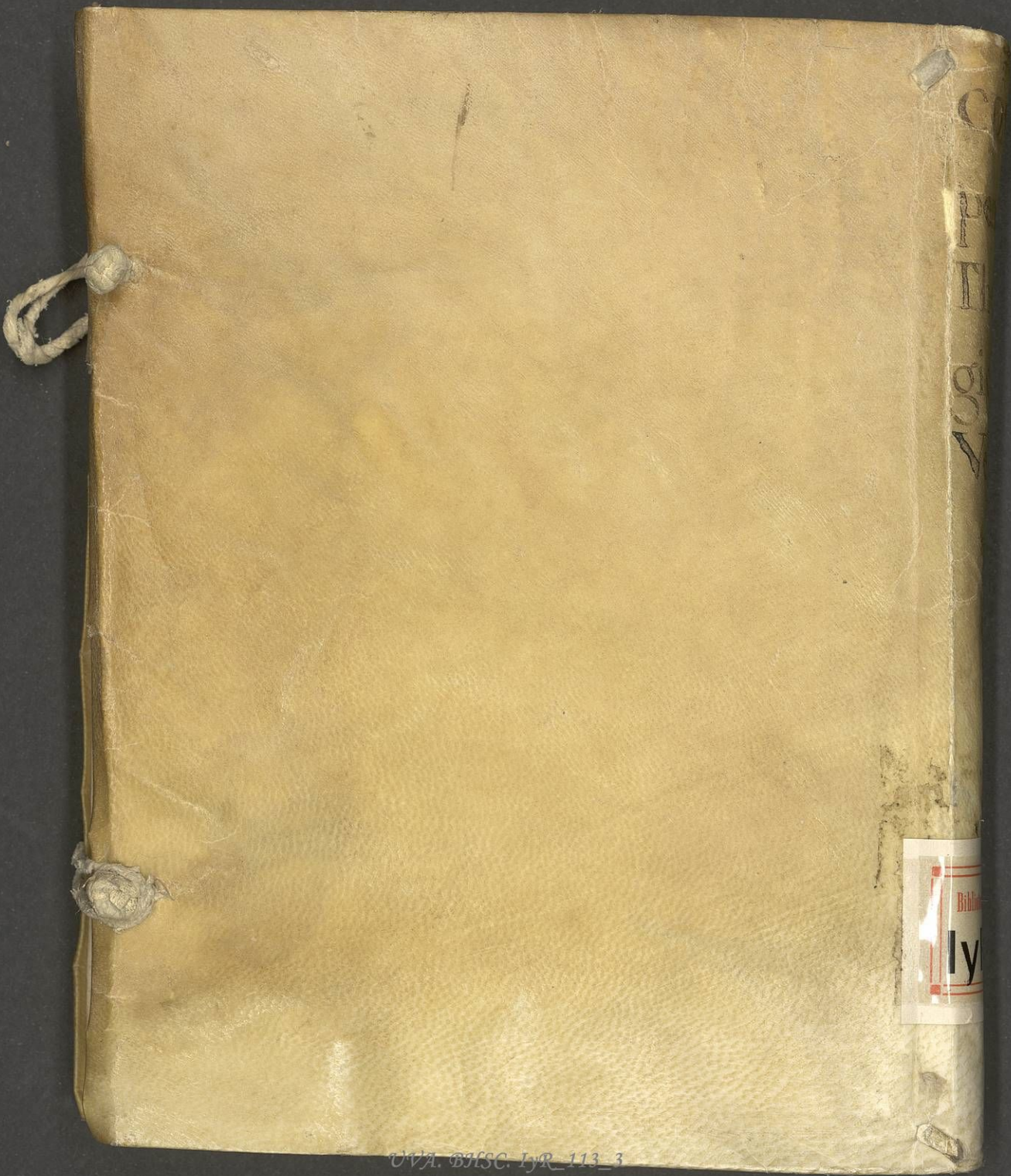
MS. B. H. S. C. 113

Señalissima meo sea p[ro]p[ri]a de la casa de la q[ue] se fizo madu
de d[omi]no de los v[er]os de los ang[el]os de adrian y de v[er]os
v[er]os de B[er]n[ar]do y p[ri]ncesa /

mirra perfecta murtificatio: aloes: amara compassio.

nihil exterius quod ibi appetatur. & nihil
inferius quod ibi fastidium habeat
grego. loquens de beatitudine caelesti.

UVA. BHSC. IyR_113_3

UVA. BHSC. IyR_113_3

IONA
vendit
Theolo
dice
Verita
m.

Biblioteca de Santa Cruz
YR 113

UVA. BHSC
YR_113_